

หมวด 3

การบังคับใช้กฎหมายอาญาโดยกระบวนการยุติธรรมในต่างประเทศ

บทที่ 1

ระบบกฎหมายและกระบวนการยุติธรรมทางอาญา

1. ประเทศสหรัฐอเมริกา

สำหรับระบบกฎหมายของสหรัฐอเมริกา โดยที่สหรัฐอเมริกาเป็นประเทศในรูปสหรัฐ แต่ละรัฐมีรัฐบาลและระบบกฎหมายของตนเอง มีรัฐบาลกลางซึ่งมีอำนาจหน้าที่พิเศษไปจากรัฐบาลของแต่ละรัฐ กฎหมายอเมริกันมีทั้งที่เป็นกฎหมายของสหรัฐและกฎหมายของแต่ละรัฐ นอกจากนี้ การปกครองในแต่ละรัฐยังแบ่งส่วนออกเป็น CITIES และ COUNTRIES อีก ซึ่งแต่ละส่วนก็มีอำนาจในการออกกฎหมายภายในขอบเขตอำนาจของตน กฎหมายอเมริกันจึงมีหลายรูปแบบ โดยทั่วไปกฎหมายอเมริกันมีรากฐานมาจากคอมมอนลอว์ (COMMON LAW) ของอังกฤษ แต่ได้มีการวิวัฒนาการแตกต่างออกไปจากกฎหมายอังกฤษบ้าง สำหรับในรัฐหลายอันซึ่งเคยอยู่ในความปกครองของฝรั่งเศสมาก่อนนั้น ยังมีการใช้ระบบกฎหมายโรมันด้วย นอกจากนี้ ในบางรัฐ เช่น คาลิฟอร์เนีย เท็กซัส และรัฐทางตะวันตกซึ่งเคยได้รับวัฒนธรรมของสเปน ก็ได้รับเอาระบบกฎหมายโรมันไว้บ้างเหมือนกัน กฎหมายอเมริกันที่มีลักษณะเด่นพิเศษกว่ากฎหมายในประเทศอื่นตรงที่ว่า กฎหมายอเมริกามุ่งที่จะให้และคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชนมากกว่า

ส่วนการบังคับใช้กฎหมายอาญาโดยหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมทางอาญานั้น Professor Herbert Packer ได้เขียนไว้ในหนังสือ "The Limites of the Criminal Sanction" โดยได้กล่าวถึงหลักสำคัญในการบังคับใช้กฎหมายอาญาโดยหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาว่า

มีอยู่ 2 รูปแบบ คือ

- (1) รูปแบบที่มุ่งถึงการควบคุมอาชญากรรมเป็นสำคัญ (The Crime Control Model)
- (2) รูปแบบที่ยึดหลักกฎหมายเป็นสำคัญ (The Due Process Model)

รูปแบบของการดำเนินงานทั้งสองนี้เป็นที่ยอมรับกันในบรรดา ๗ ประเทศ
 สักแล้วแต่ว่าประเทศใดจะมีหลักการและเหตุผล เพื่อจะเลือกใช้กับแบบใดแบบหนึ่ง
 ของการดำเนินงานดังกล่าวในอันที่จะทำให้การบังคับใช้กฎหมายอาญาบรรลุเป้าหมาย

ประเทศสหรัฐอเมริกา ได้ยึดหลักการเกิดในการบังคับใช้กฎหมายอาญาใน
 รูปแบบของ The Crime Control Model ในระยะแรกเป็นหลักสำคัญ
 หลักการดังกล่าวก็ยังคงคำนึงถึงหลักกฎหมายอยู่ (The Due Process
 Model) เหมือนกัน แต่มุ่งตรงต่อความมีประสิทธิภาพในการควบคุมอาชญากรรม
 เป็นสำคัญ นั่นก็คือ การทำให้ระบบมีความสามารถในการจับกุม ในการพิจารณา
 ศาลคดี และต้องกำจัดอาชญากรรมที่มีอัตราสูง และที่มีการกระทำผิดซึ่งเป็นที่รับรู้
 โดยทั่วไป ภารกิจสำคัญในการดำเนินการกับการกระทำความผิดก็คือ ภารกิจของ
 ตำรวจในการเลือกปฏิบัติอย่างรวดเร็วและเียบพลัน เพื่อหยุดยั้งความผิดที่จะเป็น
 อันตรายต่อระบบเมื่อใดก็ตามที่กระทำผิดมาแล้วก็ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่า ผู้นั้นเป็น
 ผู้ผิดจริง ๆ และจะมีการดำเนินงานต่อไปตามขั้นตอน แต่รูปแบบของ The Crime
 Control Model นี้ ก็ยอมรับอาจจะเกิดวางผิดพลาดขึ้นได้ ซึ่งจะถือว่า
 ความผิดพลาดที่เกิดขึ้นนี้จะ เป็นแนวทางให้เกิดการแก้ไขปรับปรุงให้ดีขึ้น

1.1 หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาของประเทศสหรัฐอเมริกา
 เริ่มต้นด้วยระบบตำรวจ ตำรวจในประเทศสหรัฐอเมริกาแบ่งออกเป็น 3 ระบบ
 กล่าวคือ

- (1) ระบบตำรวจของสหรัฐ (Federal Police)
- (2) ระบบตำรวจของมลรัฐ (State Police)
- (3) ระบบตำรวจท้องถิ่น (Local Police)

(1) ระบบตำรวจของสหรัฐ (Federal Police) ¹ กองกำลังตำรวจของสหรัฐ หรือ รัฐบาลกลางนั้นชื่อเรียกว่า "กองบัญชาการตำรวจสอบสวนกลาง" (The Federal Bureau of Investigation) อำนาจของกองกำลังดังกล่าวมีเพียงเฉพาะในอาณาเขตของรัฐบาลกลาง หรือ กรุงวอชิงตัน ดี.ซี. เฉพาะเพื่อการจับกุม สืบสวน และสอบสวน ความผิดตามกฎหมายของรัฐบาลกลางซึ่งเกิดขึ้นในมลรัฐต่าง ๆ นอกจากกองบัญชาการตำรวจสอบสวนกลางแล้ว ระบบตำรวจของสหรัฐยังแยกสาขาออกไป คือ สำนักงานปราบปรามยาเสพติด (Narcotics Bureau) ผู้ตรวจการไปรษณีย์ (Post Office Inspectors) กองราชการลับ (Secret Service Division) กองตรวจคนเข้าเมือง (Immigration Border Patrol) กองการสืบสวนสอบสวน (Division of Investigation) ซึ่งเป็นหน่วยงานสังกัดกระทรวงมหาดไทย มีหน้าที่สอบสวนคดีเกี่ยวกับข้าราชการถูกกล่าวหาว่าทุจริตหรือกระทำผิดกฎหมาย นอกจากนั้นกระทรวงการคลังก็มีหน่วยงานหลายหน่วยที่ทำหน้าที่รักษากฎหมายการคลัง และภาษีอากร และกระทรวงเกษตรซึ่งมีหน่วยงานรักษากฎหมายของตนเอง เช่นกัน รวมความแล้ว รัฐบาลกลางของสหรัฐมีเจ้าหน้าที่ผู้รักษากฎหมายซึ่งทำหน้าที่คล้ายตำรวจอยู่ประมาณ 40 หน่วยงานเหล่านี้มีอยู่กระจัดกระจายอยู่ทั่วประเทศ และบางหน่วยก็ออกไปปฏิบัติงานในต่างประเทศด้วย เช่น การปราบปรามยาเสพติด เป็นต้น

¹ A.C. Germann, Frank D. Day, Robert R.J. Gallati, Introduction to Law Enforcement and Criminal Justice Charles C Thomas Publisher, Illinois, U.S.A., (1976), p. 69 - 70

(2) ระบบตำรวจของมลรัฐ (State Police)¹ ในแต่ละมลรัฐ มีกองตำรวจของตนเองซึ่งไม่ขึ้นต่อรัฐบาลกลาง ตำรวจของแต่ละมลรัฐเป็นตำรวจที่รัฐบาลของแต่ละมลรัฐจัดตั้งขึ้น หน่วยงานของผู้รักษากฎหมายในระดับมลรัฐของสหรัฐอเมริกา จำแนกไต่ออกเป็น 3 ชนิด คือ

- 1) ตำรวจประจำรัฐ (State Police)
- 2) ตำรวจทางหลวง (Highway Patrol)
- 3) เจ้าหน้าที่ผู้รักษากฎหมายเนหาะกิจ (Secondary Polices)

แต่ทั้งนี้มิได้หมายความว่า แต่ละมลรัฐจะมีกิจการตำรวจในรูปแบบเดียวกันทั้งหมด ทั้งนี้ เพราะการปกครองของสหรัฐได้มีการกระจายอำนาจไปสู่ท้องถิ่นอย่างเต็มที่ กิจการใด ๆ ของรัฐจะขึ้นอยู่กับดุลพินิจของประชาชนในรัฐนั้นเองว่าจะดำเนินการอย่างไร โดยผ่านตัวแทนซึ่งประชาชนเป็นผู้เลือกตั้งขึ้นมา เพราะฉะนั้น รูปแบบของตำรวจในแต่ละรัฐ จึงไม่จำเป็นต้องเหมือนกันหมด เนื่องจากขึ้นอยู่กับสภาพพื้นที่ สังคม และความจำเป็นของแต่ละรัฐ

(3) ระบบตำรวจประจำท้องถิ่น (Local Police) ในสหรัฐอเมริกา แต่ละท้องถิ่นยังมีกองกำลังตำรวจภูธรประจำถิ่นเป็นกองกำลังโดยเฉพาะ ใช้งบประมาณของท้องถิ่น ระเบียบวินัยเป็นของตนเอง เป็นเอกเทศ และมีขอบเขตอำนาจเฉพาะในท้องถิ่นนั้น ๆ

3.1) ตำรวจประจำเคาน์ตี (County Police Agencies)

ในแต่ละมลรัฐได้มีการแบ่งเขตการปกครองออกเป็น County (มีลักษณะคล้ายแขวง) ทุก ๆ แขวงจะมีนายอำเภอ (Sheriff) ประจำอยู่ ส่วนมากนายอำเภอจะได้รับการเลือกตั้งจากประชาชนเข้าดำรงตำแหน่งในระยะเวลาสั้น ๆ คือ 2 - 4 ปี หน้าที่

¹ Ibid. P. 68 - 69

ของนายอำเภอของแต่ละ County จะมีหน้าที่เกี่ยวกับดำเนินกิจการด้านพลเรือน (Civil Process) ควบคุมการบริหารเรือนจำของแต่ละ County ติดตามจับกุมผู้กระทำความผิดร้ายแรง ใน County ซึ่งนายอำเภอมีผู้ช่วยอยู่หลายคน รูปลักษณะของการดำเนินงานจะเป็นในรูปของ กองตำรวจของเคาน์ตี (County Police Force) โดยนายอำเภอจะทำหน้าที่เป็นหัวหน้า

3.2) ตำรวจประจำเมือง (City and Town Police Forces)

ตำรวจขององค์กรปกครองท้องถิ่น (Local Body) ในสหรัฐอเมริกา มีกิจการตำรวจของหน่วยปกครองท้องถิ่นอยู่ประมาณ 21,000 แห่ง แต่ละแห่งอาจมีตำรวจประจำการมากน้อยแตกต่างกัน กล่าวคือ มีน้อยที่สุดคือ 3 - 4 คน ไปจนถึงหลายพันคน

เหตุผลของการมีตำรวจประจำเมืองก็เนื่องจากว่า ในระยะต้นศตวรรษที่ 19 เมืองต่าง ๆ ของสหรัฐเริ่มขยายตัวและมีความเจริญหนาแน่นขึ้น สภาพของสังคมในเมืองยิ่งสลับซับซ้อนและมีปัญหามาก จำเป็นจะต้องมีเจ้าหน้าที่ผู้รักษาความสงบ และบังคับใช้กฎหมายของเมืองขึ้นมาโดยเฉพาะ แต่ระยะนั้น แนวความคิดเกี่ยวกับการจัดกำลังเจ้าหน้าที่รักษาความสงบของแต่ละชุมชนไม่เหมือนกัน โดยแต่ละชุมชนต่างก็ตั้งยามรักษาการณ์ หรือ พดตระเวนขึ้นมา หน่วยรักษาความสงบของแต่ละเมืองขยายตัวขึ้นเรื่อย ๆ ตามความเจริญของเมือง ต่อมา กองกำลังรักษาความสงบเหล่านี้จึงได้กลายเป็นตำรวจ ดังนั้น เมืองต่าง ๆ ของสหรัฐต่างก็มีกิจการตำรวจของตนเอง ทำหน้าที่รักษาความสงบภายในขอบเขตของตนโดยเฉพาะ และมีอำนาจดำเนินการสืบสวน จับกุม และปราบปราม คดีต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในแต่ละเมือง

3.3) ตำรวจประจำหมู่บ้าน (Village Police Forces)

ความหมายของ Village คือ เขตชุมชนที่เล็กกว่าเมือง หมู่บ้านในประเทศสหรัฐอเมริกา มีองค์กรปกครองตนเอง (local body) และมีกองกำลังตำรวจของตนเอง ในระยะแรกตำรวจหมู่บ้านเหล่านี้ได้รับการแต่งตั้งให้ทำหน้าที่เล็ก ๆ น้อย ๆ

เช่น ตรวจตราหมู่บ้านยามวิกาล และควบคุมการจราจรในตอนกลางวัน ต่อมาก็ทำหน้าที่ป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม ตำรวจเหล่านี้บางแห่งก็มีเงินเดือนประจำและมีเครื่องแบบ แต่บางแห่งก็เป็นงานล่วงเวลาเท่านั้น หน้าที่ของตำรวจประจำหมู่บ้านนี้หน้าที่หลักก็คือ การรักษาความสงบเรียบร้อยและการป้องกันอาชญากรรมในชั้นต้นเท่านั้น

โดยสรุป อำนาจและหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจในสหรัฐอเมริกาในส่วนของ การบังคับใช้กฎหมายอาญา เริ่มตั้งแต่มีการกระทำความผิดฝ่าฝืนข้อห้ามทางกฎหมาย ในรัฐแต่ละรัฐ ตำรวจในรัฐนั้น ๆ จะมีอำนาจและหน้าที่ในการสืบสวน จับกุม และคุมขัง อย่างไรก็ตาม การปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจต้องอยู่ในขอบเขตของ Judge's Rules ด้วย แต่ถ้ามองกัน ๆ อยู่ในอำนาจของสหรัฐ ตำรวจสหรัฐจะเข้ามา
ดำเนินการแทน

1.2 อัยการ¹ เป็นที่ทราบกันอยู่ทั่วไปแล้วว่า ระบบการยุติธรรมในประเทศสหรัฐอเมริกาเป็นระบบ Accusatorial System ดังนั้น พนักงานอัยการจึงนับว่ามีบทบาทอย่างมากในการดำเนินคดีอาญา อำนาจและหน้าที่ของพนักงานอัยการสามารถแยกออกได้คือ

- 1) การใช้ดุลพินิจว่าควรสั่งฟ้อง หรือ ไม่ฟ้อง
- 2) การนำตัวผู้ต้องหาฟ้องต่อศาล
- 3) การนำพยานหลักฐานเข้าสืบ

ภาระหน้าที่ในการฟ้องคดีอาญาของพนักงานอัยการในประเทศสหรัฐอเมริกาถือว่าเป็นหน้าที่ที่สำคัญ เพราะเอกชนซึ่งเป็นผู้เสียหายนั้นไม่มีอำนาจฟ้องคดีอาญาทุกประเภทจะต้องฟ้องโดยพนักงานอัยการและในนามของรัฐ

1

Jonathan D. Casper, American Criminal Justice,
Prentice - Hall., Englewood Cliffs, N.J. (1971) p. 128 - 130

ระบบอัยการในประเทศสหรัฐอเมริกา ระบบอัยการของสหรัฐมีลักษณะคล้ายคลึงกับลักษณะของระบบตำรวจ นั่นก็คือ แบ่งออกเป็น ระบบอัยการของสหรัฐ ระบบอัยการของมลรัฐ และระบบอัยการท้องถิ่น

(1) ระบบอัยการสหรัฐ พนักงานอัยการของสหรัฐมีอำนาจเกี่ยวกับคดีที่เกิดขึ้นในกรุงวอชิงตัน ดี.ซี. หรือ เป็นคดีอาญาตามกฎหมายสหรัฐ (Federal Law) ซึ่งเกิดขึ้นในมลรัฐต่าง ๆ เท่านั้น และพนักงานอัยการของสหรัฐขึ้นตรงต่ออธิบดีกรมอัยการ (Attorney - General) ซึ่งเป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม โดยตำแหน่งควาย และประธานาธิบดีเป็นผู้แต่งตั้งอธิบดีกรมอัยการ โดยความเห็นชอบของวุฒิสภา หากกลับมาพิจารณาพนักงานอัยการสหรัฐอีกครั้ง ตำแหน่งนี้ถือว่าเป็นตำแหน่งการเมืองเช่นเดียวกับตำแหน่งของอธิบดีกรมอัยการ คือ ประธานาธิบดีจะเป็นผู้แต่งตั้งโดยความเห็นชอบของวุฒิสภา ส่วนคุณสมบัติของผู้ที่ถูกรับเลือกก็คือ ต้องเป็นนักกฎหมายที่มีผลงานดีเด่น เป็นที่รู้จักกันดีและยอมรับกันทั่วไป

(2) ระบบอัยการมลรัฐ ในแต่ละมลรัฐจะมีอธิบดีอัยการของตนเอง ตำแหน่งนี้เป็นตำแหน่งทางการเมือง กล่าวคือ 41 รัฐ ในจำนวน 50 รัฐ มีการใช้ระบบเลือกตั้งอธิบดีอัยการ อีก 7 รัฐ ใช้ระบบแต่งตั้งโดยผู้ว่าการรัฐ แต่อีก 2 รัฐ รัฐหนึ่งใช้ระบบแต่งตั้งโดยสภานิติบัญญัติของรัฐ และอีกหนึ่งรัฐใช้ระบบแต่งตั้งโดยศาลฎีกาของรัฐ การบริหารงานของอัยการในแต่ละรัฐนั้นแตกต่างกันออกไปตามรัฐธรรมนูญและกฎหมายภายในของแต่ละรัฐ เช่น ในจำนวน 48 รัฐ ในสหรัฐอเมริกา ใช้ระบบการกระจายอำนาจ คือ มอบหมายให้แต่ละท้องถิ่นในรัฐนั้น ๆ มีพนักงานอัยการท้องถิ่นได้เป็นเอกเทศ แต่มีเพียง 2 รัฐ ในสหรัฐอเมริกาที่ใช้ระบบการรวมอำนาจ คือ มีการมอบหมายให้กระทรวงอัยการของรัฐเท่านั้นเป็นผู้มีอำนาจฟ้องคดีทุกประเภทที่เกิดขึ้นในอาณาเขตของรัฐ

ในมลรัฐซึ่งมีการกระจายอำนาจ พนักงานอัยการประจำกระทรวง
จะมีอำนาจน้อยมาก ทั้งส่วนใหญ่จะเป็นการว่าต่าง แก่ต่างคดีที่รัฐบาลของรัฐเป็นโจทก์
หรือจำเลยมากกว่าจะเป็นการว่าต่างหรือแก้ต่างแทนเอกชนซึ่งเป็นผู้เสียหายในคดีอาญา
ทั่ว ๆ ไป เนื่องจากว่าการฟ้องคดีอาญาทั่ว ๆ ไป เป็นอำนาจของพนักงานอัยการท้องถิ่น

(3) ระบบอัยการท้องถิ่น พนักงานอัยการท้องถิ่นหรือที่เรียกว่า District
Attorney เป็นผู้มีอำนาจในการฟ้องคดีอาญาอย่างแท้จริง พนักงานอัยการท้องถิ่น
มีลักษณะเป็นเอกเทศ ไม่ขึ้นตรงต่อกระทรวงอัยการของรัฐ ในบางท้องถิ่นใช้วิธีการ
เลือกตั้งพนักงานอัยการ แต่ในบางท้องถิ่นก็ใช้วิธีการแต่งตั้ง ในท้องถิ่นที่ปัสติคคิอาญาสูง
พนักงานท้องถิ่นมีอำนาจแต่งตั้งพนักงานอัยการผู้ช่วยได้ เช่นเดียวกับการแต่งตั้งพนักงาน
ผู้ช่วยในระบบอัยการของสหรัฐ และในบางท้องถิ่นพนักงานอัยการสามารถอนุญาตให้
ผู้เสียหาย หรือทนายความของผู้เสียหายเข้าเป็นโจทก์ร่วมกับพนักงานอัยการได้ นอกจากนี้
ในบางท้องถิ่นตำแหน่งพนักงานอัยการผู้ช่วยก็ถือว่าเป็นตำแหน่งข้าราชการประจำ และ
ไม่อยู่ในอำนาจของพนักงานอัยการประจำท้องถิ่น

อัยการกับการควบคุมโดยประชาชน และ องค์การต่าง ๆ ตำแหน่งทางการเมือง
กับการถูกตรวจสอบ ถือว่าเป็นสิ่งธรรมดาในสังคมของประเทศสหรัฐอเมริกา พนักงาน
อัยการก็ถือว่าเป็นตำแหน่งทางการเมือง และมีการเมืองเข้ามาเกี่ยวข้องมากมาย ดังนี้
จึงได้เกิดมีระบบการควบคุมอัยการขึ้นโดยพฤตินัย เช่น การควบคุมโดยประชาชนเอง
กล่าวคือ ถ้าปรากฏว่าพนักงานอัยการคนใดปฏิบัติไม่เหมาะสม ก็จะไม่มีการเลือกตั้ง
บุคคลนั้นซ้ำในสมัยต่อไป ในทางตรงข้าม ถ้าพนักงานอัยการคนใดประพฤติตนดี ก็มักจะ
ได้รับเลือกให้อยู่ในตำแหน่งนาน ๆ สำหรับสถาบันนิติบัญญัติเองก็สามารถควบคุมพนักงาน
อัยการได้ โดยการไต่สวนถ้าปรากฏว่าพนักงานอัยการทำความผิดทางอาญาที่มีโทษร้ายแรง
ศาลเอง แม้จะไม่มีอำนาจควบคุมพนักงานอัยการโดยตรง แต่ก็อาจใช้อำนาจหน้าที่ทาง
ตุลาการให้ถอดให้โทษพนักงานอัยการได้ ซึ่งถือว่าเป็นการควบคุมไปในตัว และองค์กร
สุดท้ายที่จะพูดถึงก็คือ เนติบัณฑิตยสมาคม ซึ่งมีคณะกรรมการคอยสอดส่องมารยาทของ

อัยการ และได้กำหนดมาตรฐานความประพฤติของพนักงานอัยการไว้ด้วย¹

1.3 ศาล² เนื่องจากระบบการดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรมของ ประเทศสหรัฐอเมริกาเป็นการดำเนินการแบบระบบคู่ กล่าวคือ ระบบของรัฐบาลกลาง และระบบของมลรัฐ ซึ่งได้กล่าวมาแล้วตั้งแต่การดำเนินงานของตำรวจ และอัยการ ระบบศาลในประเทศสหรัฐอเมริกาก็มีการจัดระบบเป็นระบบของรัฐบาลกลาง และระบบของ มลรัฐ เช่นกัน

ศาลสหรัฐ หรือ ศาลของรัฐบาลกลาง (Federal Court)

หมายความถึงศาลของสหรัฐ หรือ ของรัฐบาลกลาง ซึ่งทำหน้าที่และมีเขตอำนาจตาม กฎหมายของรัฐบาลกลางแห่งกรุงวอชิงตัน ดี.ซี. อำนาจของศาลสหรัฐขึ้นอยู่กับคดีที่ มีผลประโยชน์ของรัฐเข้ามาเกี่ยวข้องเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งได้แก่ คดีซึ่งรัฐบาลสหรัฐ หรือ เจ้าหน้าที่ของรัฐบาลสหรัฐอเมริกาคือความ ไม่ว่าจะอยู่ในฐานะโจทก์ หรือ จำเลย ซึ่งกรณีดังกล่าวไม่เป็นการสมควรที่จะให้อยู่ในอำนาจของศาลมลรัฐ, คดี ซึ่งไม่สมควรให้อยู่ในอำนาจของศาลมลรัฐ เนื่องจากศาลมลรัฐไม่สามารถวางตัวให้เป็น กลางได้เต็มที่ เช่น คดีที่พิพาทระหว่างรัฐต่อรัฐ, คดีเกี่ยวกับสัมพันธไมตรีระหว่าง ประเทศ, คดีเกี่ยวกับสนธิสัญญา การเดินเรือ กฎหมายทะเล, คดีความผิดทางอาญา ซึ่งรัฐสภาได้กำหนดว่าเป็นความผิดอาญาแผ่นดินของรัฐบาลกลาง (Federal Crime) ไม่ใช่ความผิดตามกฎหมายของแต่ละรัฐ, และคดีว่าด้วยรัฐธรรมนูญของสหรัฐอเมริกา

¹ Ibid , P. 129 - 134

² Ibid , P. 135 - 136

ศาลสหรัฐชั้นต้น ศาลชั้นต้นในสหรัฐอเมริกาอยู่ที่ทุกรัฐ ในแต่ละรัฐ นอกจากศาลชั้นต้นของมลรัฐแล้วยังมีศาลชั้นต้นของสหรัฐตั้งอยู่ด้วย ในจำนวน 50 รัฐ ของประเทศสหรัฐอเมริกานั้น มีจำนวนศาลสหรัฐชั้นต้นอยู่อย่างน้อยรัฐละ 1 ศาล แต่ในรัฐที่มีเขตเนื้อที่ใหญ่มักมีศาลสหรัฐชั้นต้นอยู่ประมาณรัฐละ 4 ศาล ซึ่งได้แก่ รัฐแคลิฟอร์เนีย รัฐนิวยอร์ก และรัฐเท็กซัส จำนวนผู้พิพากษาซึ่งประจำแต่ละศาลสหรัฐ จะมีจำนวนมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับลักษณะของคดีที่มีอยู่ในแต่ละรัฐ การแต่งตั้งผู้พิพากษาเป็นอำนาจของประธานาธิบดี โดยความเห็นชอบของวุฒิสภา

ศาลสหรัฐชั้นอุทธรณ์ (Court of Appeal) ศาลอุทธรณ์ของสหรัฐอเมริกาถูกจัดว่าเป็นศาลชั้นกลาง ตั้งอยู่ตามภาคต่าง ๆ ในประเทศสหรัฐอเมริกา ซึ่งแบ่งออกเป็น 11 ภาค เพราะฉะนั้นศาลอุทธรณ์สหรัฐจึงมีอยู่ 11 ศาล แต่ละศาลมีอำนาจครอบคลุมหลายรัฐ จำนวนของผู้พิพากษาในศาลอุทธรณ์สหรัฐก็มีมากน้อยต่างกัน กล่าวคือ จะมีจำนวนตั้งแต่ 3 นาย ถึง 15 นาย แล้วแต่ความจำเป็นและลักษณะงานของแต่ละรัฐ ส่วนการแต่งตั้งนั้นเหมือนกับศาลสหรัฐชั้นต้น คือ ประธานาธิบดีเป็นผู้แต่งตั้ง โดยความเห็นชอบจากวุฒิสภา

ศาลสหรัฐชั้นสูงสุด (The Supreme Court) ศาลสูงสุดสหรัฐนั้น ถือว่าเป็นศาลสูงสุดของประเทศ และมีอยู่เพียงศาลเดียวตามรัฐธรรมนูญแห่งสหรัฐอเมริกา ซึ่งรัฐสภาจะยุบเลิกมิได้ แต่สามารถขยายเขตอำนาจและจำนวนผู้พิพากษาได้ จำนวนของผู้พิพากษาศาลสูงสุดนั้นปัจจุบันมีอยู่ 8 นาย และประธานศาลสูงสุดอีก 1 นาย ผู้แต่งตั้งผู้พิพากษาก็คือ ประธานาธิบดีของสหรัฐ โดยความเห็นชอบของวุฒิสภาอีกเช่นกัน

ส่วนศาลมลรัฐนั้น ดังได้กล่าวมาแล้วว่า ระบบศาลในสหรัฐอเมริกาเป็นระบบศาลคู่ กล่าวคือ มีศาลของรัฐบาลกลางสำหรับคดีบางประเภท และศาลมลรัฐสำหรับคดีที่เกิดขึ้นในมลรัฐนั้นเอง ค่ายเหตุนี้ในแต่ละรัฐก็ต่างมีศาลชั้นต้น ศาลอุทธรณ์ และศาลสูงสุดของตนเอง โดยแต่ละรัฐมีการเรียกชื่อศาล จักคำทับ และแบ่งเขตอำนาจศาลแตกต่างกันออกไปตามกฎหมายภายในของแต่ละรัฐ (State Law) การเป็นผู้พิพากษาในแต่ละ

มลรัฐนั้นก็ขึ้นอยู่กับวิธีการเลือกตั้ง หรือ การแต่งตั้ง ตามแต่กฎหมายภายในของแต่ละ มลรัฐจะกำหนดขึ้น ส่วนระยะเวลาของการดำรงตำแหน่งของผู้พิพากษานั้นก็แตกต่างกัน ออกไปเช่นเดียวกัน

1.4 ราชทัณฑ์ เรือนจำ คือ ทัณฑสถานที่ใช้สำหรับควบคุมผู้ต้องโทษตาม คำพิพากษา ซึ่งมีกำหนดระยะเวลา หรือ ไม่มีกำหนดระยะเวลา แต่ทั้งนี้ก็ยอมแล้วแต่ กฎหมายและวิธปฏิบัติของแต่ละประเทศไป ระบบเรือนจำในประเทศสหรัฐอเมริกา แบ่งออกเป็น 3 ระดับ กล่าวคือ เรือนจำของสหรัฐ หรือ รัฐบาลกลาง (Federal Frison) เรือนจำมลรัฐ (State Prison) และ เรือนจำระดับท้องถิ่น (Local Prison) ¹

เรือนจำของรัฐบาลกลาง และ เรือนจำของรัฐนั้น ส่วนใหญ่แล้ว มีลักษณะคล้ายคลึงกัน ส่วนเรือนจำท้องถิ่นก็ได้อีก Jail นั้นเอง เรือนจำของ รัฐบาลกลางสร้างขึ้นด้วยความมุ่งหมายที่จะใช้คุมขังผู้กระทำความผิดกฎหมายของรัฐบาลกลาง รัฐบาลกลางมีกรมราชทัณฑ์ทำหน้าที่บริหารงานเรือนจำ ซึ่งมีอยู่หลายสิบแห่งทั่วประเทศ ส่วนเรือนจำระดับมลรัฐนั้นสร้างขึ้นเพื่อใช้เป็นสถานที่สำหรับคุมขังผู้ต้องโทษของรัฐ ในรัฐหนึ่ง ๆ อาจจะมีเรือนจำแห่งเดียวหรือหลายแห่ง สุดแล้วแต่ความจำเป็นของแต่ละรัฐ ซึ่งมีกรมราชทัณฑ์ของตนเองสำหรับบริหารงานเรือนจำ เรือนจำของรัฐบาลกลาง กัก หรือ เรือนจำของมลรัฐก็ ยังแบ่งออกเป็นประเภทตามความมุ่งหมายที่ใช้เป็นที่ ควบคุมนักโทษ เรือนจำบางประเภทยังแบ่งออกตามลักษณะของความมั่นคงแข็งแรง เพื่อให้เหมาะสมกับประเภทของผู้ต้องขัง ซึ่งพิจารณาในสถานที่จะหลบหนีด้วยหรือไม่ นักโทษที่มีความพยายามที่จะหนี หรือ มีอิทธิพล พรรคพวกที่จะช่วยให้หนี หรือเคยมีประวัติ ในการแหกคุกหนี จะถูกส่งตัวไปในเรือนจำที่มีความมั่นคงแข็งแรงมาก เช่น เรือนจำ

1

Louis P. Carney, Introduction to Correction Science

Mc Qraio - Hill Book Company. (1974), P. 79 - 83

ของรัฐบาลกลาง มีเรือนจำประเภทที่คงทนแข็งแรงมากที่สุด (Super Maximum Security) คือ เรือนจำ Alcatraz ซึ่งเป็นเกาะอยู่ในบริเวณอ่าวซานฟรานซิสโก และยังไม่เคยปรากฏว่ามีนักโทษคนใดสามารถหลบหนีได้เลย

ถัดมาก็เป็นเรือนจำประเภทมั่นคงแข็งแรงมาก (Maximum Security) ซึ่งมีกำแพงสูงใหญ่ การควบคุมภายในก็แข็งแรงมาก นอกจากนั้นก็มีเรือนจำประเภทมั่นคงแข็งแรงปานกลาง (Medium Security) ซึ่งนับว่ามีความมั่นคงแข็งแรงมากเหมือนกัน และเรือนจำประเภทแข็งแรงน้อย (Minimum Security) ที่เรียกว่ามีความมั่นคงแข็งแรงน้อยนี้ มีชื่อว่า เรือนจำจะทรุกโทรมไม่แข็งแรงเลย แต่ตามความเป็นจริงแล้ว เป็นเรือนจำที่สร้างใหม่มีความทันสมัยมาก ไม่มีการขังในลวกกรงเหล็กเช่นเรือนจำธรรมดา นักโทษอยู่ในอาคารซึ่งมีรูปลักษณะคล้ายกับหอพักนักศึกษาในมหาวิทยาลัย (Dormitory) อยู่เป็นห้อง ๆ โดยไม่มีลวกกรงกันสภาพของรั้วเป็นรั้วโปร่งตามธรรมดา ไม่ใช่กำแพงสูง ๆ แบบกำแพงคุก ไม่มียามแต่งเครื่องแบบถือปืนคอยเฝ้าอยู่บนหอคอยเช่นคุกแบบอื่น ผู้ต้องโทษที่จะถูกส่งมายังเรือนจำประเภทนี้จะต้องได้รับการพิจารณาอย่างละเอียดรอบคอบทั้งในคานอุปนิสัยใจคอ ความประพฤติ ความผิด และการสังคม ตลอดจนกำหนดโทษที่ยังเหลืออยู่ จนเป็นที่เชื่อได้ว่าจะไม่หลบหนี จึงจะมีการส่งตัวมาควบคุมไว้ที่นี้ และนอกจากนี้พวกนี้โดยมากมักจะถูกส่งตัวออกไปทำงานภายนอก เช่น ในไร่ของเรือนจำ โดยที่ผู้คุมซึ่งไม่ถืออาวุธคอยควบคุมเท่านั้น ในกรณีที่มีนักโทษหลบหนีและถูกจับได้ นักโทษนั้นจะถูกส่งตัวไปยังเรือนจำที่มีความมั่นคงมาก ไม่มีความสะดวกสบาย ฉะนั้น จึงมีผู้พยายามหลบหนีน้อย

เรือนจำประเภทมั่นคงแข็งแรงน้อยนี้ บางแห่งก็จัดเป็นแบบให้นักโทษอยู่ภายนอก เรียกว่าค่าย (Camps) เพื่อให้ นักโทษทำงาน เช่น คุ่มครองรักษาน้ำ ทำถนน โดยมีผู้คุมซึ่งไม่แต่งเครื่องแบบ ไม่ถืออาวุธ เรือนจำประเภทนี้บางที่เรียกว่า ทัณฑสถานแบบเปิด หรือ Open Institution.

2. ประเทศอังกฤษ

สำหรับระบบกฎหมายของอังกฤษนั้น หากพิจารณาถึงวิวัฒนาการของระบบกฎหมายในประเทศอังกฤษแล้ว เห็นได้ว่า ระบบกฎหมายของอังกฤษเป็นหลักกฎหมายที่วิวัฒนาการมาจากแนวบรรทัดฐานของคำพิพากษาของศาล จึงไม่ได้บัญญัติไว้เป็นลายลักษณ์อักษร แต่เนื่องจากหลักกฎหมายของคอมมอนลอว์ (Common Law) นั้น เกร็งครັคและจำกัคมามากเกินไป ทำให้ไม่สามารถหาทางเยียวยาให้แก่ประชาชนที่ได้รับความเดือดร้อนได้ในบางกรณี ในคริสต์ศตวรรษที่ 14 จึงได้เกิดหลักกฎหมายขึ้นใหม่ที่สำคัญคือ เอ็กคิวตี้ (Equity) เพื่อแก้ไขข้อบกพร่องของคอมมอนลอว์และการที่คอมมอนลอว์ยืดหยุ่นไม่พอ ต่อมา คริสต์ศตวรรษที่ 15 ก็ได้มีการบัญญัติกฎหมายลายลักษณ์อักษรขึ้นใ้บ้าง แต่ก็ถือว่าเป็นกฎหมายพิเศษและยกเว้นหลักกฎหมายคอมมอนลอว์ นอกจากนี้ ในปัจจุบันยังมีกฎหมายของประชาคมยุโรปที่เข้ามามีอิทธิพลเหนือระบบกฎหมายของอังกฤษด้วย ดังนั้น ระบบกฎหมายของอังกฤษในปัจจุบันจึงประกอบด้วย หลักกฎหมายคอมมอนลอว์อันเป็นที่มาอันดับแรก และดั้งเดิม และ เอ็กคิวตี้ ซึ่งกฎหมายทั้งสองนี้เป็นกฎหมายที่เกิดขึ้นจากคำพิพากษาของศาลและคดีบรรทัดฐาน (Case Law and Precedent) รวมทั้งกฎหมายลายลักษณ์อักษร และกฎหมายของประชาคมยุโรป

ส่วนการบังคับใช้กฎหมายอาญาแก่ผู้กระทำความผิดในประเทศอังกฤษได้มีวิวัฒนาการมาเป็นเวลายาวนาน นับตั้งแต่การไต่ระบบสมาชิกของกลุ่มหรือสมาคม ซึ่งเรียกว่า TITHING ความคุมอาชญากรรมที่เกิดขึ้น จวบจนกระทั่งได้มีการพัฒนาเป็นหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา คือ ตำรวจ อัยการ ศาล ราชทัณฑ์ ดังเช่นที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน

2.1 ตำรวจ ระบบตำรวจของอังกฤษ แบบ Constable¹ ได้มีการใช้กันอยู่จนกระทั่ง ค.ศ. 1829 ในช่วงปี ค.ศ. 1829 นี้ นับว่าเป็นปีที่สำคัญ

¹ ในปี ค.ศ. 1737 พระเจ้าจอร์จที่ 2 ได้ทรงอนุมัติให้บรรดาศภาของเมืองต่าง ๆ จัดเก็บภาษีเพื่อกิจการของตำรวจโดยตรง และได้มีการว่าจ้างตำรวจด้วยเงินจากภาษีอากรนั้น เรียกว่า ระบบ Constable

อย่างยิ่งของประวัติศาสตร์การตำรวจของประเทศอังกฤษ เพราะได้มีการปรับปรุงระบบตำรวจอย่างมากในระยะนี้ กล่าวคือ กิจการตำรวจได้มีลักษณะจัดเป็นองค์การ มีการควบคุมบังคับบัญชาตามลำดับชั้นจนถึงกระทรวงมหาดไทย ตำรวจเปลี่ยนมาเป็นตำรวจอาชีพอย่างแท้จริง ได้รับการฝึกฝนวิชาตำรวจและได้รับเงินเดือนประจำอย่างเพียงพอ และในช่วงปีนี้อีกเช่นกัน พระราชบัญญัติการตำรวจปี 1829 ออกมาใช้บังคับ

ต่อมา ในปี ค.ศ. 1835 รัฐสภาอังกฤษได้ตราพระราชบัญญัติเทศบาลขึ้นมา โดยกำหนดให้ทุกเมืองมีหน่วยงานตำรวจของตนเองโดยไม่ขึ้นกับรัฐบาลกลาง แต่มี "คณะกรรมการตรวจสอบกิจการของตำรวจ" (Watch Committee) คอยควบคุมดูแล และตรวจสอบกิจการตำรวจของเมือง หรือชุมชนของตน แต่การจัดตั้งตำรวจดังกล่าวเป็นการจัดตั้งในเขตเมืองเท่านั้น ในเขตนอกอาณาเขตเมืองยังคงสูงอยู่ จึงได้มีการเสนอพระราชบัญญัติตำรวจชนบทออกมาใช้ในปี ค.ศ. 1839 ให้จัดตั้งหน่วยตำรวจประจำแขวง (County) ขึ้นมา สังกัดกระทรวงมหาดไทย แต่อยู่ภายใต้การควบคุมของผู้นักศึกษาและเงินงบประมาณของเขต ต่อมาได้มีพระราชบัญญัติตำรวจแขวงออกมาในปี ค.ศ. 1856 ซึ่งกำหนดให้มีผู้ตรวจราชการตำรวจ (Crown Inspectors of Constabulary) ทำหน้าที่คอยตรวจงานตำรวจแขวงและยังคงใช้อยู่ในปัจจุบัน โดยสังกัดกระทรวงมหาดไทย

ตำรวจฝ่ายสืบสวนโดยเฉพาะของสกอตแลนด์ยาร์ค ตั้งขึ้นเป็นครั้งแรกในปี ค.ศ. 1842 ต่อมากลายเป็นกองการสืบสวนกลาง (C.I.D.) ทำหน้าที่โดยตรงในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม

ในปัจจุบัน กิจการของตำรวจในอังกฤษและเวลส์ได้แบ่งออกเป็น 4 ประเภทด้วยกัน คือ

(1) ตำรวจประจำแขวง (County Police) ตำรวจประจำแขวงของอังกฤษเกิดขึ้นด้วยพระราชบัญญัติตำรวจในชนบท ค.ศ. 1839 ตั้งที่ใดก็ตามมาแล้ว ต่อมาได้มีกฎหมายที่เกี่ยวกับตำรวจประจำแขวงอีกหลายฉบับ ในที่สุด ตำรวจประจำแขวงก็ตกอยู่ภายใต้การบริหารและความรับผิดชอบของคณะกรรมการร่วมที่สภาของแขวงคัดเลือกมาครั้งหนึ่ง ฝ่ายตุลาการของท้องถิ่นคัดเลือกมาครั้งหนึ่ง ให้มีหน้าที่แต่งตั้งหัวหน้าตำรวจ-แขวง (Chief Constable) และจัดสรรงบประมาณให้ด้วย ส่วนการแต่งตั้งตำรวจและการรักษาระเบียบวินัยของตำรวจนั้น เป็นหน้าที่ของหัวหน้าตำรวจแขวง กองตำรวจประจำแขวงแบ่งงานออกเป็นกองกำกับการ ซึ่งบางแขวงก็มีหลายกองกำกับการ บางแขวงก็มีน้อย ขึ้นอยู่กับขนาดพื้นที่ และจำนวนประชากรในเขตรับผิดชอบ

(2) ตำรวจประจำเมือง (Borough¹ Police Forces) ตำรวจเขตเทศบาลของอังกฤษเกิดขึ้นโดยอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติกิจการเทศบาล ปี ค.ศ. 1835 สภาของแต่ละเมือง (Borough or City Council) จะตั้งคณะกรรมการตำรวจ (Watch Committee) ขึ้นมาชุดหนึ่งทำหน้าที่จัดหากำลังเจ้าหน้าที่ตำรวจให้เพียงพอกับสภาพพื้นที่และความจำเป็นของแต่ละเมือง คณะกรรมการนี้ยังมีหน้าที่ในการควบคุมการปฏิบัติหน้าที่ และการบริหารงานของตำรวจ การแต่งตั้งและเลื่อนตำแหน่งเจ้าหน้าที่ตำรวจก็เป็นอำนาจของคณะกรรมการนี้ แต่อย่างไรก็ตาม หัวหน้าตำรวจประจำเมืองยังคงรับผิดชอบด้านประสิทธิภาพในการทำงานของตำรวจในบังคับบัญชาด้วย ส่วนเงินสำหรับตำรวจประจำเมืองนั้น จะได้รับการอนุมัติจากสภาประจำเมือง

(3) ตำรวจนครบาลแห่งกรุงลอนดอน (London Metropolitan Police Force) ตำรวจนครบาลแห่งกรุงลอนดอนได้ถูกจัดตั้งขึ้นในปี ค.ศ. 1829 ตามพระราชบัญญัติตำรวจนครบาล ตำรวจนครบาลแห่งกรุงลอนดอนรับผิดชอบต่ออาณาเขตดังต่อไปนี้ คือ County of London (ยกเว้น City of London), County of Middlesex, Croydon, East Ham, และ West Ham

¹ Borough คือ เขตปกครองท้องถิ่นของอังกฤษแบบหนึ่ง เป็นชุมชนที่มีคนรวมกันอยู่แบบเมือง

ตำรวจนครบาลแห่งกรุงลอนดอนอยู่ภายใต้ความรับผิดชอบและการบังคับบัญชาของ
กระทรวงมหาดไทย กองบัญชาการตำรวจนครบาลมีชื่อเรียกอีกชื่อหนึ่ง คือ
นิวสกอตแลนด์ยาค

(4) ตำรวจนครลอนดอน (City of London Police) ตำรวจ
นครลอนดอนนี้รับผิดชอบพื้นที่ประมาณ 1 ตารางไมล์ ตรงที่เป็น นครลอนดอน เท่านั้น
แต่เดิมในปี ค.ศ. 1693 รัฐสภาของอังกฤษได้ตราพระราชบัญญัติสภาสามัญของ
นครลอนดอนขึ้น และให้สถานที่จัดหาพลตระเวนออกตรวจตรานครลอนดอนในยาม
กลางคืน และให้อยู่ภายใต้ความรับผิดชอบของนายกเทศมนตรี ต่อมา ค.ศ. 1839
ก็ได้มีพระราชบัญญัติตำรวจนครลอนดอนออกมาเพื่อรับรองกิจการตำรวจนครลอนดอน
ในปี ค.ศ. 1919 ได้มีพระราชบัญญัติตำรวจนครบาลลอนดอนออกมาอีกฉบับหนึ่ง ให้
รัฐมนตรีกระทรวงมหาดไทยมีอำนาจควบคุม ตรวจตรากิจการตำรวจนครบาลลอนดอนได้

ลักษณะงานของตำรวจในประเทศอังกฤษ กิจการตำรวจในประเทศอังกฤษนี้
มีรูปแบบไปในแนวทางตำรวจแห่งชาติ เพราะรัฐมนตรีกระทรวงมหาดไทยมีส่วนรับผิดชอบ
มีเราจากราชสำนักคอยตรวจตรากิจการตำรวจ บริการต่าง ๆ ก็จัดทำในรูปร่วมกันโดย
กระทรวงมหาดไทย แต่ขณะเดียวกันประชาชนอังกฤษก็มีส่วนรับผิดชอบและควบคุมดูแล
กิจการตำรวจในท้องถิ่นของตนอย่างใกล้ชิด ทำให้ตำรวจเป็นของประชาชน และของ
รัฐบาลร่วมกัน การบริหารงานของตำรวจอังกฤษดำเนินในรูปแบบของคณะกรรมการ
ที่ได้รับการแต่งตั้งมาจากสภาของแต่ละท้องถิ่น หรือจากสภาาร่วมกับสภา ทำให้ไม่มี
หน่วยงานใดซึ่งมีอิทธิพลเหนือกิจการตำรวจอย่างแท้จริง และการประสานงานกัน
ระหว่างหน่วยงานตำรวจก็ได้กระทำอย่างมีประสิทธิภาพ เป็นที่ยอมรับกันว่า การบังคับ
ใช้กฎหมายอาญาของประเทศอังกฤษนั้นประสบความสำเร็จมาก ซึ่งเป็นผลมาจากการ
การดำเนินงานและการแบ่งหน่วยงานอย่างเหมาะสม¹

¹ Introduction to Law Enforcement and Criminal Justice,
Charles C Thomas, Publisher, Springfield, Illinois (1976),
P. 117 - 121

2.2 อัยการ การดำเนินงานในส่วนของการบริหารงานกระบวนการยุติธรรมทางอาญาในนา ๆ ประเทศ ถัดจากหน่วยงานตำรวจมากก็คือ อัยการ แต่ประเทศอังกฤษการดำเนินงานของอัยการมีลักษณะแตกต่างไปจากประเทศอื่น กล่าวคือในประเทศอังกฤษ เฉพาะคดีอาญาซึ่งมีอัตราโทษสูงมาก ๆ จะถูกดำเนินการฟ้องร้องโดยนักกฎหมายอาชีพ (คดีอาญาในประเทศอังกฤษสามารถแบ่งออกได้เป็น 3 ประเภทคือ Triable on Indictment ได้แก่ คดีที่ต้องมีลูกขุนพิจารณา, Triable on Summarily ได้แก่ คดีที่เลือกว่าจะใช้ลูกขุนพิจารณาคดีหรือไม่, และ Triable Summarily . ได้แก่ คดีที่ไม่จำเป็นต้องมีลูกขุนพิจารณา) ส่วนคดีความผิดในทางอาญาประเภทอื่น ๆ ส่วนใหญ่แล้วฟ้องคดี คือ เจ้าหน้าที่ยื่นฟ้อง ยกเว้นคดีซึ่งเกี่ยวกับ Public Policy ผู้ซึ่งทำหน้าที่ฟ้องคดี คือ Director of Public Prosecution เพราะฉะนั้น ลักษณะการดำเนินงานของพนักงานอัยการที่แท้จริงของประเทศอังกฤษจึงมีใกล้เคียงกับนา ๆ ประเทศ ¹

2.3 ศาล ศาลที่มีอำนาจในการพิจารณาคดีอาญาของประเทศอังกฤษ ซึ่งถือว่ามีหน้าที่ในการบังคับใช้กฎหมายอาญาสามารถแยกออกเป็น

(1) ศาลแขวง (Magistrates' Courts) เขตอำนาจของศาลแขวงในคดีอาญาส่วนใหญ่แล้ว เป็นเรื่องพิจารณาพิพากษาคดีความผิดลหุโทษ หรือเรียกว่าความผิดเล็กน้อย ๆ (Summary offences) ซึ่งเป็นความผิดที่อาจพิจารณาได้ โดยรวดเร็ว มิใช่เป็นความผิดกึ่งกึ่งจรจันจะต้องมีการพิจารณาโดยระบบลูกขุน (โดยปกติแล้วความผิดประเภทนี้มีโทษจำคุกอย่างสูงไม่เกิน 6 เดือน และปรับไม่เกิน 400 ปอนด์) เพราะฉะนั้นคดีอาญาส่วนใหญ่ที่ศาลแขวงพิจารณาและพิพากษา ได้แก่ คดีที่เกี่ยวกับความผิดทางจราจร นอกจากนี้ ศาลแขวงยังมีอำนาจที่จะพิจารณา

---

¹

คดีประเภท Indictable offences หรือ คดีซึ่งมีอำนาจพิจารณาได้ทั้ง
แบบ Summary offences และ Indictable offences สำหรับ
คำพิพากษาของศาลแขวงนี้ สามารถอุทธรณ์ต่อไปยังศาลสูงได้ 2 ทาง ปัญหา
ข้อกฎหมาย อุทธรณ์ไปยังศาลสูงแผนกควีนส์เบงช์ (Queen's Bench Division)

(2) ศาลควอเทอร์เซสชั่นส์ (Court of Quarter Sessions)

ศาลประเภทนี้มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดี ซึ่งเรียกว่า Indictable offences
ยกเว้นคดีประเภทที่มีกฎหมายลายลักษณ์อักษรระบุให้เป็นคดีที่อยู่ในอำนาจของศาล
Assizes (Courts of Assizes) อย่างไรก็ตาม ศาลควอเทอร์เซสชั่นส์
ประเภทเคาน์ตีควอเทอร์เซสชั่นส์ มีอำนาจมากกว่าศาล เบอร์โรคคอร์ทควอเทอร์
เซสชั่นส์ ถ้าหากศาลนี้ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลเป็นผู้พิพากษาที่มีวุฒินทางกฎหมายโดยเฉพาะ
การพิจารณาของศาลควอเทอร์เซสชั่นส์ในฐานะที่เป็นศาลชั้นต้นเป็นการพิจารณาคดีแบบที่
มีลูกขุน ศาลควอเทอร์เซสชั่นส์มีอำนาจที่จะพิจารณาคดีประเภท Indictable
offences โดยใช้วิธีการพิจารณาแบบรวบรัดได้ ถ้าหากจำเลยประสงค์เช่นนั้น
นอกจากนี้ศาลควอเทอร์เซสชั่นส์ยังมีอำนาจที่จะพิพากษาคดี ซึ่งส่งขึ้นมาจากศาลแขวง
ในกรณีที่ศาลแขวงมีอำนาจที่จะพิจารณาแต่ไม่มีอำนาจพิพากษาลงโทษ เพราะเกินอำนาจ
ของศาลแขวง นอกจากนี้ ศาลควอเทอร์เซสชั่นส์ยังทำหน้าที่เป็นศาลอุทธรณ์พิจารณา
พิพากษาคดีที่อยู่ที่อยู่อุทธรณ์มาจากศาลแขวง ซึ่งได้แก่คดีที่จำเลยถูกศาลแขวงตัดสิน
ลงโทษนั่นเอง

(3) ศาลแอสไซส์ (Courts of Assizes) ศาลแอสไซส์

มีอำนาจพิจารณาคดีอาญาประเภท Indictable offences และคดีอาญาอุกฉกรรจ์
ทุกประการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งคดีฆาตกรรมโดยเจตนา หรือฆาตกรรมโดยไม่เจตนา
และการพิจารณาของศาลนี้เป็นกรพิจารณาคดีที่มีลูกขุน คำพิพากษาของศาลนี้อุทธรณ์
ไปยังศาลอุทธรณ์แผนกคดีอาญา

(4) ศาลอาญากลาง (The Central Criminal Court)

ศาลนี้ถูกตั้งขึ้นโดย The Central Criminal Act 1834 ให้เป็นศาลหนึ่งของศาลสูง ศาลนี้ทำหน้าที่เป็นศาล แอสไซน์ สำหรับคดีอาญาซึ่งเกิดขึ้นในบริเวณพระมหานครลอนดอน (The Greater London) และเกิดในทะเลหลวงด้วย ศาลนี้ยังพิจารณาคดีตลอดปี เป็นศาลชั้นต้นที่ไม่มีเขตอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีแห่งเดียว การพิจารณาคดีในศาลนี้เป็นการพิจารณาคดีโดยมีคณะลูกขุน คำพิพากษาของศาลนี้ต้องอุทธรณ์ไปยังศาลอุทธรณ์แมนเชสเตอร์

(5) ศาล "เดอะคราวน์คอร์ท ออฟ ลิเวอร์พูล และ แมนเชสเตอร์"

(The Crown Courts of Liverpool and Manchester)

เนื่องจากปรากฏว่า คดีอาญาได้เพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมากในเขตนครลิเวอร์พูล และ นครแมนเชสเตอร์ เช่นเดียวกับคดีอาญาในเขตพระมหานครลอนดอน ดังนั้น การใช้ศาลแอสไซน์เดิมจึงเป็นศาลเคลื่อนที่ และพิจารณาคดีเป็นครั้งคราวในรอบปี จึงไม่อาจที่จะพิจารณาพิพากษาคดีที่เพิ่มขึ้นนี้ให้เสร็จลุกลงไปได้อย่างดีและรวดเร็ว จึงได้มีการจัดตั้งศาลขึ้นใหม่ในลักษณะเช่นเดียวกับศาลอาญากลาง สำหรับเขตพระมหานครลอนดอน เพราะฉะนั้น จึงได้มีการจัดตั้ง The Crown Courts of Liverpool and Manchester ขึ้น โดยอาศัยพระราชบัญญัติ The Criminal Justice Administration Act ค.ศ. 1956 ศาลนี้เปิดทำการพิจารณาคดีตลอดปีเช่นเดียวกับศาลอาญากลาง ศาลนี้มีเขตอำนาจเฉพาะคดีอาญา ทำหน้าที่เป็นทั้งศาลควอเทอร์เซชันส์ และศาลแอสไซน์ ในเขตนครลิเวอร์พูล และ นครแมนเชสเตอร์

(6) ศาลสูง (The High Court) ในศาลสูงเฉพาะแมนเชสเตอร์ เบนซ์

เท่านั้นที่มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีอาญา คดีอาญาซึ่งขึ้นสู่ศาลสูงแมนเชสเตอร์ เบนซ์ ในปัจจุบันมีเฉพาะคดีประเภท Indictable offences ที่โอนมาจากศาลอื่น ๆ ที่มีเขตอำนาจในทางอาญา โดยเหตุที่คดีเหล่านี้เป็นคดีที่มีปัญหาข้อกฎหมายยุ่งยาก หรือเป็นคดีที่มีความสำคัญเป็นพิเศษ ซึ่งถ้าหากไม่มีการพิจารณาในท้องที่ที่ศาลมีเขตอำนาจ

พิจารณาคดีเรื่องนั้นแล้ว จำเลยอาจจะไม่ได้รับความยุติธรรม การพิจารณาคดีเหล่านี้ จึงต้องพิจารณากันที่แผนกควีนส์ เบนซ์ ในศาลสูงนี้ นอกจากศาลสูงแผนกควีนส์ เบนซ์ นี้จะมีอำนาจพิจารณาคดีประเภทดังกล่าวแล้ว ศาลอาญากลางซึ่งประกอบด้วยผู้พิพากษา จากศาลสูงแผนกควีนส์ เบนซ์ เป็นองค์คณะก็ยังมีอำนาจที่จะพิจารณาคดีประเภทที่ กล่าวนี้ด้วย อำนาจของศาลแผนกควีนส์ เบนซ์ ในศาลสูงที่สำคัญอีกประการหนึ่ง คือ อำนาจพิจารณาอุทธรณ์มีอุทธรณ์ในคดีอาญา การพิจารณาอุทธรณ์ของผู้พิพากษา จากศาลแผนกควีนส์ เบนซ์ อย่างน้อย 2 นาย เป็นองค์คณะ นอกจากนี้ แผนกควีนส์ เบนซ์ ของศาลสูงยังมีอำนาจที่จะพิจารณาว่า กระบวนพิจารณาของศาลชั้นต้นมีขีปนาวุธในคดีอาญาถูกต้องหรือไม่ เช่น ศาลแขวงไม่ยอมรับคำร้องอุทธรณ์คำสั่ง ในปัญหากฎหมายไปยังศาลแผนกควีนส์ เบนซ์ ศาลแผนกควีนส์ เบนซ์ ก็มีอำนาจ พิจารณาคำร้องอุทธรณ์คำสั่งไม่รับอุทธรณ์ของศาลแขวง และดำเนินการต่อไป

(7) ศาลอุทธรณ์แผนกคดีอาญา (The Court of Appeal (the Criminal Division)) ศาลอุทธรณ์แผนกคดีอาญาได้ถูกจัดตั้งขึ้นโดย The Criminal Appeal Act 1966 ศาลดังกล่าวมีอำนาจพิจารณาคดีซึ่ง อุทธรณ์มาจากศาลชั้นต้น แต่มีข้อจำกัดว่า คดีที่อุทธรณ์มายังศาลนี้ได้โดยเป็น สิทธิของคู่ความโดยตรงมีอยู่น้อย ส่วนใหญ่จำเลยต้องได้รับอนุญาตจากศาลจึงจะ อุทธรณ์ได้ แม้ว่าโจทก์จะอุทธรณ์มายังศาลนี้ไม่ได้ก็ เมื่อศาลอุทธรณ์แผนกคดีอาญา พิจารณาคดีเป็นประการใดแล้ว โจทก์ก็มีอำนาจที่จะอุทธรณ์คดีต่อไปยังศาลสภาขุนนาง ได้เช่นเดียวกับจำเลย

(8) ศาลสภาขุนนาง (The House of Lords) โดยอาศัย พระราชบัญญัติ Administration of Justice Act 1960 ทั้งโจทก์ และจำเลยต่างมีสิทธิที่จะอุทธรณ์คำพิพากษาของศาลอุทธรณ์แผนกคดีอาญา และคำพิพากษา ของศาลสูงแผนกควีน เบนซ์ ไปยังศาลสภาขุนนางได้ เมื่อได้รับอนุญาตให้อุทธรณ์ภายใต้ เงื่อนไข 2 ประการ คือ ประการแรก ศาลล่างจะต้องรับรองว่า ปัญหาที่อุทธรณ์

ไปยังศาลสาขานางนั้น เป็นปัญหาข้อกฎหมายที่มีความสำคัญในแง่ส่วนรวม (general public importance) ประการที่สอง ศาลล่างที่พิจารณา คดีนั้นเอง หรือ ศาลสาขานางเอง เห็นว่า ปัญหาข้อกฎหมายนั้นสมควรจะได้รับการ พิจารณาโดยศาลสาขานาง นอกจากนี้ ยังปรากฏว่า คำพิพากษาของศาลอุทธรณ์ คดีอาญาจากศาลอุทธรณ์ไอร์แลนด์เหนือ และศาลทหารกลาง คู่ความก็ต้องอุทธรณ์ มายังศาลสาขานางภายใต้เงื่อนไขดังกล่าวด้วย ¹

การบังคับใช้กฎหมายอาญาโดยการพิจารณาพิพากษาของศาลในประเทศ อังกฤษ ภายหลังเมื่อมีการใช้ Criminal Law Act 1977 แล้ว การพิจารณาคดีอาญาในประเทศอังกฤษมีลักษณะรวบรัดยิ่งขึ้น กล่าวคือ

(1) การกระทำความผิดซึ่งจะได้รับการพิจารณาคดีสินจากผู้พิพากษา เท่านั้นโดยไม่ใช้ลูกขุน (Triable only Summarily) เช่น ความผิดฐาน ขับรถยนต์ในขณะเมาสุรา หรือ ความผิดในทางอาญาเล็ก ๆ น้อย ๆ

(2) การกระทำความผิดซึ่งจำเลยสามารถเลือกได้ว่า จะได้รับการ คัดสินจากผู้พิพากษาโดยไม่ใช้ลูกขุน (Triable Summarily) หรือโดยใช้ลูกขุน (Triable on Indictment) ตัวอย่างเช่น ความผิดฐานข่มขืนกระทำชำเรา หญิงซึ่งมีอายุไม่เกิน 16 ปี

(3) การกระทำความผิดซึ่งจำเลยเลือกได้ว่า จะได้รับการพิพากษาคัดสิน จากผู้พิพากษาโดยไม่ใช้ลูกขุน (Triable Summarily) หรือโดยใช้ลูกขุน

---

¹ The Administration of Justice by Prentice-Hall, Inc Engwood Cliffs, New Jersey (1967), P. 155 - 158

(Triable on Indictment) หรือซึ่งจะได้รับการตัดสินจากผู้พิพากษาเท่านั้น แล้วแต่ทุนทรัพย์ของคดี ตัวอย่างเช่น การกระทำความผิดภายใต้พระราชบัญญัติ ความเสียหายทางอาญา ปี 1971

(4) การกระทำความผิดซึ่งจะได้รับการตัดสินจากผู้พิพากษาโดยใช้ ลุงขุนเท่านั้น (Triable only on Indictment) เช่น ความผิดฐาน ฆาตกรรม¹

2.4 ราชทัณฑ์ กิจการราชทัณฑ์ของประเทศไทยนั้นสังกัดอยู่กับ กระทรวงมหาดไทย และลักษณะงานส่วนใหญ่ขึ้นกับการบริหารส่วนกลาง แต่บางส่วน ก็ขึ้นอยู่กับระบบการบริหารเรือนจำและทัณฑสถาน ซึ่งแตกต่างกันตามวัตถุประสงค์ โดยแบ่งลักษณะของงานออกเป็น 2 ลักษณะใหญ่ ๆ คือ

(1) ระบบเรือนจำและทัณฑสถานซึ่งใช้กับผู้กระทำความผิดทั่วไป ระบบเรือนจำนี้จัดตั้งขึ้นโดย The Criminal Justice Act of 1948 และกฎหมายหรือกฎข้อบังคับบางข้อเกี่ยวกับการราชทัณฑ์ ซึ่งได้จำแนกประเภทของ เรือนจำและทัณฑสถานออกเป็น

1.1 เรือนจำกลาง (Central Prisons) ใช้เป็น สถานที่คุมขังผู้กระทำความผิด ซึ่งต้องโทษจำคุกระยะยาวทั้งยังได้แบ่งประเภทของ เรือนจำกลาง เพื่อดำเนินการควบคุมผู้กระทำความผิดตามลักษณะโทษ และความ ร้ายแรงอีกด้วย เช่น ผู้กระทำความผิดร้ายแรง ผู้กระทำความผิดซ้ำที่กระทำความผิด ซ้ำแล้วซ้ำอีก จะถูกส่งตัวไปยังยังเรือนจำกลางที่ต่างกันด้วย

¹ Ibid , P. 173 - 174

1.2 เรือนจำเพื่อการอบรมและฝึกอาชีพประจำเขต

(Regional Training Prisons) การแบ่งเรือนจำออกเป็น Regional Training Prisons ก็เพื่อประโยชน์ในการคัดเลือกผู้ต้องขังจากเรือนจำท้องถิ่น ไปรับการฝึกอบรมแก้ไขตามความเหมาะสม เป็นรายบุคคล หรือโดยกระบวนการจำแนก ลักษณะของผู้ต้องขัง ผู้ซึ่งถูกส่งตัวมาคุมขัง ณ เรือนจำประเภทนี้ มักจะมีกำหนดโทษ ตั้งแต่ 6 เดือน ขึ้นไป แต่ไม่เกิน 4 ปี

1.3 เรือนจำเปิด (Open Prisons) เป็นเรือนจำ

ที่มีความมั่นคงแข็งแรงระดับต่ำ สถานที่ตั้งปกติแล้วมักจะอยู่แถบบริเวณชานเมือง การคมนาคมสะดวก ผู้ต้องโทษที่รับโทษในเรือนจำประเภทนี้มักจะมีการคัดตัวนักโทษมาจาก เรือนจำปึก เป็นนักโทษที่มีความประพฤติเหมาะสม เพื่อฝึกหัดให้นักโทษรู้จักการควบคุมตนเอง ส่วนใหญ่แล้วนักโทษมักจะได้รับ การฝึกอาชีพในวิชาการเกษตร

1.4 เรือนจำหญิง (Women's Prisons) ใช้ในการ

ควบคุมผู้ต้องโทษที่เป็นหญิง และยังมีการฝึกอบรมด้วย เรือนจำหญิงนี้มีการใช้ทั้งระบบ เรือนจำปึก และเรือนจำเปิด โดยพิจารณาจากความเหมาะสมของสภาพนักโทษเอง

1.5 เรือนจำเพื่อการอบรมแก้ไขฟื้นฟูจิตใจผู้กระทำผิด

(Corrective Training Prisons) เรือนจำชนิดนี้มุ่งหวังในการใช้มาตรการแก้ไขผู้กระทำผิด ซึ่งผู้กระทำผิดไม่ร้ายแรง ให้กลับตัวเป็นคนดีเป็นส่วนใหญ่ ผู้ต้องโทษที่ถูกส่งตัวมายังเรือนจำชนิดนี้ มักจะกระทำผิดซึ่งมีอัตราโทษตั้งแต่ 2 ปี ขึ้นไป แต่ไม่เกิน 4 ปี และมีอายุระหว่างวัยหนุ่ม การแก้ไขจะมีการดำเนินการทั้งใน ค่ายฝึกอาชีพ ให้การศึกษา และอบรมทางศีลธรรมจรยา เป็นส่วนใหญ่

(2) ระบบเรือนจำสำหรับปฏิบัติต่อผู้ต้องโทษวัยหนุ่ม เรือนจำสำหรับผู้กระทำความผิดในวัยหนุ่มของประเทศอังกฤษ แยกออกตามอายุของผู้กระทำความผิด คือ เรือนจำสำหรับผู้กระทำผิดวัยหนุ่มที่มีอายุต่ำกว่า 17 ปีลงมา กับ เรือนจำสำหรับวัยหนุ่มที่มีอายุสูงกว่า 17 ปี แต่ไม่เกิน 21 ปี โดยแบ่งออกเป็น

2.1 สถานควบคุมผู้กระทำผิดวัยหนุ่มระยะสั้น (Remand Home) เป็นสถานที่ที่ควบคุมผู้กระทำความผิดระยะสั้นซึ่งมีอายุต่ำกว่า 17 ปีลงมา โดยมีวิธีปฏิบัติมุ่งให้การศึกษาวินัยอย่างกว้างขวาง รวมทั้งการฝึกอาชีพ และวิชาชีพด้วย

2.2 สถานฝึกอบรมผู้กระทำผิดวัยหนุ่ม (Approved School) บางครั้งเรียกว่า โรงเรียนฝึกอบรมผู้กระทำผิดวัยหนุ่ม สถานฝึกอบรมประเภทนี้ใช้ควบคุมผู้กระทำความผิดวัยหนุ่มที่มีอายุต่ำกว่า 17 ปีลงมา โดยคำสั่งศาล โดยให้ศึกษาอบรมด้านวิชาสามัญ วิชาศาสนา และสุขภาพจิต เพื่อให้ผู้กระทำผิดสามารถปรับตัวเข้ากับสังคมได้ การดำเนินงานของสถานอบรมประเภทนี้มักจะอยู่ในความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่ท้องถิ่น หรือหน่วยงานอื่น ๆ เช่น องค์การศาสนา หรือ องค์การสงเคราะห์อื่น ๆ

2.3 ศูนย์ควบคุมผู้กระทำความผิดวัยหนุ่ม (Detentiyn Center) การดำเนินงานของทัณฑสถานประเภทนี้ ได้พัฒนามาจากแนวความคิดที่ว่า ควรปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดวัยหนุ่มให้เหมาะสมยิ่งขึ้น คือ กำหนดสถานที่ฝึกอบรมผู้กระทำผิดวัยหนุ่ม ซึ่งถูกจำคุกตั้งแต่ 3 - 6 เดือน ออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ พวกที่มีอายุ 14 - 16 ปี และ 17 - 21 ปี ให้การศึกษอบรมในด้านการศึกษาระดับสามัญ พลศึกษา สุขภาพจิต และให้การสงเคราะห์ในกรณีอื่น ๆ ตามความเหมาะสม

2.4 ศูนย์ควบคุมผู้กระทำความผิดวัยหนุ่มที่อยู่ในระหว่างการพิจารณาคดี (Remand Center) เป็นสถานที่ซึ่งใช้ควบคุมผู้กระทำความผิดวัยหนุ่มอายุ 21 ปีลงมา ซึ่งอยู่ในระหว่างการพิจารณาคดี เพื่อแยกผู้กระทำความผิดประเภทนี้ออกจากผู้กระทำผิดอื่น ๆ เพื่อป้องกันการคบหาสมาคมและเรียนแบบนักโทษที่กระทำความผิดร้ายแรงอย่างอื่น แล้วยังมีประโยชน์ในการติดต่อกับทนายความผู้ปกครอง หรือญาติมิตร ตลอดจนถึงพนักงานคุมประพฤติจะได้ดำเนินการกับผู้ต้องโทษใกล้ชิดมากยิ่งขึ้น¹

3. ประเทศญี่ปุ่น

โดยลักษณะทางค่านิยมศาสตร์แล้ว ประเทศญี่ปุ่นประกอบด้วยหมู่เกาะใหญ่ๆ อยู่ทางตอนเหนือของมหาสมุทรแปซิฟิก โดยมีเกาะขนาดใหญ่ 4 เกาะ เนื้อที่รวมกันประมาณ 182,700 ตารางไมล์ สำหรับระบบกฎหมายของญี่ปุ่นนั้น ญี่ปุ่นใช้ระบบประมวลกฎหมายเป็นหลัก และในบางกรณีใช้ระบบ Case Law ตามระบบของ Anglo-Saxon โดยเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับกฎหมายสารบัญญัติประมวลกฎหมายอาญาญี่ปุ่นฉบับแรก ค.ศ. 1880 ได้รับอิทธิพลจากสำนักนีโอคลาสสิก (Neo-classic) และสำนักอรรถประโยชน์ (Utilitarian) ซึ่งได้ยกเลิกหลักกฎหมายในระบบศักดินา และเปลี่ยนหลักความรับผิดชอบทางอาญาแบบกลุ่มหรือครอบครัวมาเป็นหลักความรับผิดชอบเฉพาะบุคคลผู้กระทำผิด ทั้งนี้ ลักษณะของประมวลกฎหมายอาญาฉบับนี้ได้นำแบบอย่างของประมวลกฎหมายอาญาฝรั่งเศสมาใช้ ต่อมา วิทยาการทางกฎหมายของประเทศเยอรมันได้เข้ามามีอิทธิพลต่อนักกฎหมายญี่ปุ่นอย่างมาก จนเป็นเหตุให้มีการปรับปรุงประมวลกฎหมายอาญาใหม่ทั้งหมดในปี ค.ศ. 1907 และมีผลใช้บังคับในปี ค.ศ. 1908 ทั้งนี้ โดยได้นำเอาปรัชญาของ Sturm and Drang และทฤษฎีการลงโทษที่พิจารณาถึงจิตใจของผู้กระทำผิด (The Subjective Theory of Punishment) แต่เนื่องจากได้เกิดความเปลี่ยนแปลงทางสังคมในประเทศญี่ปุ่นอย่างมาก ประมวลกฎหมายอาญาญี่ปุ่นหรือกฎหมายที่มีโทษทางอาญาก็ไม่อาจจะตามไต่ทัน ในปี ค.ศ. 1926 รัฐบาลจึงได้ตั้งคณะกรรมการขึ้นเพื่อศึกษาปรับปรุงประมวลกฎหมายอาญานี้และได้สำเร็จเสร็จสิ้นในปี

¹

Ibid , P. 267 - 269

ค.ศ. 1941 โดยใช้ชื่อว่า ร่างประมวลกฎหมายอาญาญี่ปุ่นฉบับแก้ไขปรับปรุง
 (Provisional Draft for a Revised Penal Code of Japan)
 ซึ่งมีอิทธิพลต่อการบัญญัติกฎหมายอาญาที่เกี่ยวข้องและการตีความของศาล ต่อมา
 ในปี ค.ศ. 1956 ก็ได้มีการจัดตั้งคณะกรรมการขึ้นเพื่อจัดเตรียมร่างประมวลกฎหมาย
 อาญา (The Preparatory Commission for the Revision of
 the Penal Code) ซึ่งคณะกรรมการชุดนี้ก็ได้จัดทำร่างประมวลกฎหมายอาญาใหม่
 เสร็จสิ้นในปี ค.ศ. 1961 เรียกว่า ร่างกฎหมายประกอบกรพิจารณาแก้ไขปรับปรุง
 ประมวลกฎหมายอาญาญี่ปุ่น (A Preparatory Draft for the Revised
 Penal Code of Japan) แม้ว่า ร่างประมวลกฎหมายอาญาฉบับนี้จะยังไม่ได้
 รับการพิจารณาจากรัฐบาลและสภานิติบัญญัติ ร่างประมวลกฎหมายอาญาฉบับนี้ก็ได้มี
 อิทธิพลต่อศาลมาก โดยจะนำไปใช้ควบคู่กับประมวลกฎหมายอาญา ฉบับปี ค.ศ. 1907
 ในการตีความกฎหมายและการวินิจฉัยความผิดกำหนดโทษผู้กระทำความผิด นโยบาย
 ในการกำหนดโทษสำหรับความผิดต่าง ๆ ในประมวลกฎหมายอาญาญี่ปุ่นได้ใช้ทั้งระบบ
 ที่คำนึงถึงผลร้ายแรงของการกระทำความผิด (Erfolgsstrafrecht) และ
 ระบบที่คำนึงถึงจิตใจของผู้กระทำความผิด (Willenstrafrecht) อัตราโทษ
 ที่กำหนดสำหรับความผิดในแต่ละฐานนั้นมักจะกำหนดโทษให้มีโทษขั้นสูงและขั้นต่ำ
 นอกจากนี้ ร่างประมวลกฎหมายอาญาใหม่ได้มีบทบัญญัติที่เน้นเกี่ยวกับวิธีที่ระบอบคดีต่อ
 ผู้กระทำผิดในลักษณะที่จะแก้ไขปรับปรุงและปลูกฝังอุปนิสัยใหม่ให้แก่ผู้กระทำผิด ส่วน
 ระบบการดำเนินคดีอาญาเป็นการดำเนินคดีอาญาโดยรัฐ และกฎหมายวิธีพิจารณาความ
 อาญานั้น ได้รับอิทธิพลจากระบบกฎหมาย Anglo - American จึงมุ่งให้ความ
 คุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชนมาก

ส่วนการบังคับใช้กฎหมายอาญาโดยหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมทางอาญานั้น แม้ประเทศญี่ปุ่นจะมีลักษณะแตกต่างหากจากกันในพื้นที่ แต่ประเทศญี่ปุ่นก็มีมาตรการประสานกันอย่างดียิ่ง ซึ่งสิ่งนี้เองส่งผลให้ประเทศญี่ปุ่นเป็นมหาอำนาจในทางเศรษฐกิจ ส่วนการบังคับใช้กฎหมายนั้นประเทศญี่ปุ่น— กล่าวได้ว่า เป็นประเทศที่ประสบความสำเร็จในการบังคับใช้กฎหมายมากประเทศหนึ่ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการบังคับใช้กฎหมายอาญาของหน่วยงานกระบวนการยุติธรรม

3.1 ตำรวจ

ก. กิจการตำรวจของญี่ปุ่นในสมัยเมอิจิ (MEIJI)

กิจการตำรวจแบบใหม่ได้ถือกำเนิดขึ้นในประเทศญี่ปุ่นเป็นครั้งแรกในสมัยเมอิจิ คือ เมื่อจักรพรรดิ เมอิจิ ได้ทรงครองราชย์ในประเทศญี่ปุ่นนั้น ได้ทรงปรับปรุงประเทศเป็นการใหญ่ และได้นำเอาความรู้และวิทยาการสมัยใหม่จากตะวันตกมาใช้เป็นอันมาก เมื่อทรงครองราชย์ได้ 7 ปี คือ พ.ศ. 2417 ได้ทรงจัดตั้งสำนักงานตำรวจขึ้นในกระทรวงมหาดไทย เรียกว่า "เกอิฮอริโย" (GEIHORYO) กิจการตำรวจในสมัยแรกนี้มีลักษณะเป็นกรมตำรวจสังกัดกระทรวงมหาดไทย โดยถือเอาแบบอย่างจากภาคพื้นยุโรป การบริหารงานตำรวจในสมัยแรกนี้จึงเป็นแบบรวมอำนาจไว้ที่ส่วนกลาง กิจการตำรวจในส่วนภูมิภาคก็อยู่ในการควบคุมดูแลของผู้อำนวยการจังหวัด ซึ่งเป็นข้าราชการที่ได้รับแต่งตั้งไปจากกระทรวงมหาดไทย แม้ว่าส่วนปกครองท้องถิ่นของแต่ละจังหวัดจะเป็นผู้จัดงบประมาณสนับสนุนให้แก่กิจการตำรวจในจังหวัดของตนเกือบทั้งหมดก็ตาม แต่อำนาจการบังคับบัญชาที่อยู่กับรัฐบาลกลางทั้งหมด การแต่งตั้งนายตำรวจชั้นผู้กำกับการขึ้นไป จะต้องพิจารณาโดยกระทรวงมหาดไทย

ระบบตำรวจสมัยใหม่แบบแรกของประเทศญี่ปุ่น มีอายุอยู่ได้จนสิ้นสงครามโลกครั้งที่ 2 คือ เมื่อรัฐบาลญี่ปุ่นยอมรับการพ่ายแพ้สงคราม หลังจากที่ประเทศสหรัฐอเมริกาได้ทิ้งระเบิดปรมาณูในญี่ปุ่นแล้ว กองทัพของสัมพันธมิตร โดยนายพลดักลาส

แมคคาร์เธอร์ ผู้นี้ได้นำเอาหลักการบริหารตามแนวตะวันตกมามอบให้แก่ชาวญี่ปุ่นในหลายด้านด้วยกัน

นายพลคัตกกลาส แมคคาร์เธอร์ ได้ตราพระราชบัญญัติตำรวจสำหรับตำรวจญี่ปุ่นขึ้นใหม่ โดยประกาศใช้เมื่อปี พ.ศ. 2490 จุดประสงค์ของกฎหมายสำหรับตำรวจฉบับใหม่นี้ มี 2 ประการ คือ

- (1) เพื่อกระจายอำนาจบริหารออกไป
- (2) เพื่อลด หรือ จำกัดอำนาจของตำรวจใหม่อย่างลง เพราะตำรวจแบบเดิมมีอำนาจกว้างขวางมากเกินไป

ระบบการตำรวจที่นายพลคัตกกลาส แมคคาร์เธอร์ ได้นำมานี้ เป็นแบบการกระจายอำนาจ เช่นเดียวกับกิจการตำรวจของประเทศอังกฤษ และ ประเทศสหรัฐอเมริกา

หลักการสำคัญของระบบการตำรวจที่เปลี่ยนแปลงใหม่ สรุปได้ดังนี้ คือ

1) อำนาจหน้าที่ของตำรวจถูกจำกัดลงให้เกี่ยวข้องกับเฉพาะภารกิจในส่วนของการรักษาความสงบเรียบร้อย การสืบสวนสอบสวนอาชญากรรม และการป้องกันชีวิต-ทรัพย์สินของประชาชน

2) กำหนดให้มีระบบคณะกรรมการ เพื่อความปลอดภัยของประชาชน (PUBLIC SAFETY COMMISSION) ขึ้นเป็นครั้งแรก โดยจัดให้มีทั้งระดับชาติ และระดับจังหวัด ซึ่งถือว่าเป็นเครื่องมือการบริหารตามแนวทางระบอบประชาธิปไตย มีหน้าที่บริหารกิจการตำรวจของญี่ปุ่น

3) ในทุก ๆ เมือง อำเภอ หรือ ตำบล ที่มีประชาชนตั้งแต่ 5,000 คนขึ้นไป จะต้องจัดให้มีกองตำรวจของตนเอง เป็นส่วนหนึ่งของการปกครองตนเองโดยท้องถิ่น

ภายใต้ระบบการตำรวจแบบใหม่นี้ นคร หรือ เมืองใดที่มีเทศบาล ก็ให้เทศบาลนั้นจัดตั้งกองตำรวจของตนเองขึ้นมา สำหรับเขตพื้นที่นอกเทศบาลที่เป็นตำบลและหมู่บ้านที่มีพลเมืองตั้งแต่ 5,000 คน ก็จัดตั้งกองตำรวจชนบทขึ้นมาต่างหาก (RURAL POLICE) ซึ่งอาจจะเรียกได้ว่าตำรวจภูธรก็ได้ รัฐบาลได้จัดตั้งสำนักงานชนบทแห่งชาติ (NATIONAL RURAL POLICE) ขึ้นมา โดยนายกรัฐมนตรีแต่งตั้งคณะกรรมการ 5 นาย เป็นผู้รับผิดชอบตำรวจชนบททั่วประเทศ เพื่อควบคุมดูแลกิจการตำรวจในชนบท และให้ความสนับสนุนในกานทะเบียนอาชญากรรม การสื่อสาร และการศึกษาอบรม พร้อมกับประสานงานกับหน่วยตำรวจของเทศบาลต่าง ๆ แต่ไม่มีอำนาจบังคับบัญชาตำรวจเทศบาล คณะกรรมการเพื่อความปลอดภัยของประชาชนระดับจังหวัดมีหน้าที่ควบคุมดูแลกิจการตำรวจในเขตพื้นที่ของตน

จุดอ่อนของการใช้ระบบตำรวจสมัยใหม่ในประเทศญี่ปุ่น

การนำเอาระบบการตำรวจท้องถิ่นแบบอังกฤษและสหรัฐอเมริกามาใช้ในสังคมญี่ปุ่นนั้น ปรากฏว่า ไม่ได้ผลดีเท่าที่ควร เพราะภายในระยะเวลาไม่นานนัก ชาวญี่ปุ่นก็ได้พบว่า กิจการตำรวจที่เคยเข้มแข็งและมีอำนาจกว้างขวางกลับค่อยประสิทธิภาพลงเรื่อย ๆ ทั้งนี้ อาจจะเป็นเพราะวิถีชีวิตทางสังคม การเมือง เศรษฐกิจของญี่ปุ่นแตกต่างกับของอังกฤษและสหรัฐอเมริกา โดยมีสาเหตุสำคัญที่ค้นพบได้คือ

(1) การให้องค์กรปกครองท้องถิ่น ดำเนินกิจการตำรวจของตนเอง ทำกับสร้างภาระหนักทางการเงินให้แก่องค์กรปกครองท้องถิ่นมากเกินไป โดยเฉพาะเมืองเล็ก ๆ ที่มีรายได้น้อย

(2) การประสานงานของตำรวจแต่ละท้องถิ่นไม่ค่อยดี เพราะต่างก็เป็นอิสระทำให้การปราบปรามอาชญากรรมไม่ค่อยได้ผล (ปัญหานี้แม้แต่ในประเทศสหรัฐอเมริกาก็ยังแก้ไขไม่ค่อยได้ผล)

(3) เกิดการก้าวร้าวอำนาจหน้าที่ซึ่งกันและกัน และเกิดการสับสนในหน้าที่การงานและการปกครองขึ้น เพราะเจ้าหน้าที่ตำรวจยังไม่คุ้นเคยกับระบบใหม่ซึ่งนำมาจากตะวันตก

(4) การที่แบ่งซอยหน่วยงานตำรวจออกเป็นหน่วยงานย่อย ๆ เล็ก ๆ มากมาย (ในปี พ.ศ. 2491 มีกองตำรวจขององค์กรปกครองตนเอง 1,605 หน่วยทั่วประเทศ) ทำให้กิจการตำรวจโดยส่วนรวมทั้งประเทศอ่อนแอลงไปกว่าเดิมมาก

ข. ระบบการตำรวจของประเทศไทยในปัจจุบัน

เมื่อระบบการตำรวจที่นำเอามาจากสหรัฐอเมริกาใช้ไม่ได้ผล ดังนั้นเมื่อญี่ปุ่นได้ให้สัตยาบันในสนธิสัญญาสันติภาพแล้ว จึงได้มีการปรับปรุงกฎหมายเกี่ยวกับตำรวจใหม่ และประกาศใช้เมื่อวันที่ 8 เมษายน พ.ศ. 2497

กฎหมายตำรวจของญี่ปุ่นที่ออกมาใช้ใหม่นี้ ได้ชำระรักษารูปแบบการปกครองตามแนวประชาธิปไตยที่นายพลคึกกิตาส แมคคาร์เธอร์ นำมาเผยแพร่ไว้เป็นอย่างดี สิ่งที่พยายามปรับปรุงแก้ไขใหม่นี้มีจุดประสงค์เพื่อแก้ไขจุดบกพร่องและจุดเสื่อมต่าง ๆ ให้หมดไป

สาระสำคัญของกฎหมายตำรวจใหม่ ได้แก่

(1) รักษาระบบคณะกรรมการ เพื่อความปลอดภัยของประชาชนตามกฎหมายเก่าไว้อย่างเดิม เพื่อเป็นหลักประกันการบริหารงานตามครรลองระบอบประชาธิปไตย และเพื่อให้ตำรวจทั่วประเทศมีความเป็นกลางทางการเมือง

(2) กำหนดอำนาจหน้าที่ของตำรวจไว้ให้ชัดเจนกว่าเดิม พร้อมกับยกฐานะประธานคณะกรรมการรักษาความปลอดภัยประชาชนแห่งชาติ (CHAIRMAN OF THE NATIONAL PUBLIC SAFETY COMMISSION) ขึ้นเทียบเท่ารัฐมนตรี ทั้งนี้ เพื่อให้มีการประสานกันระหว่างรัฐบาลกลาง และองค์กรปกครองท้องถิ่นตามแนวประชาธิปไตย (คือท้องถิ่นที่มีอิสระในการปกครองตนเอง) ซึ่งมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

(3) ยกเลิกหน่วยตำรวจชนบท และ ตำรวจเทศบาลเดิม แล้วรวมกันเป็นหน่วยเดียว เรียกว่า ตำรวจประจำจังหวัด (PREFECTURAL POLICE)

ด้วยกฎหมายใหม่นี้ กิจการตำรวจของญี่ปุ่นจึงได้รวมกันเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันอีกครั้ง แต่ยังคงรูปแบบของการปกครองตามแบบประชาธิปไตยไว้โดยให้ท้องถิ่นมีอิสระในการดำเนินกิจการของตนเอง

1) การจัดองค์การของตำรวจญี่ปุ่น

องค์การตำรวจในระดับชาติ ดังที่กล่าวมาแล้วว่า กฎหมายสำหรับกิจการตำรวจของญี่ปุ่นนั้น ยังคงรักษาวิญญูณประชาธิปไตยอย่างเดิม ประเทศญี่ปุ่นจึงกำหนดเป็นนโยบายไว้ว่า กิจการตำรวจทั้งหมดจะต้องดำเนินการโดยองค์การตำรวจของแต่ละจังหวัด เพื่อให้สอดคล้องกับแนวทางกระจายอำนาจการปกครองไปสู่ท้องถิ่น แต่ขณะเดียวกัน ตำรวจของญี่ปุ่นก็ยังมีลักษณะเป็นระบบตำรวจแห่งชาติอยู่ คือมิได้เป็นระบบตำรวจท้องถิ่น เพราะรัฐบาลยังมีอำนาจปกครองบังคับบัญชาตำรวจทั่วประเทศในชื่อจำกัดตามที่กฎหมายได้กำหนดไว้

เพื่อให้บรรลุจุดประสงค์ดังกล่าวข้างต้น รัฐบาลจึงได้จัดตั้งกรมตำรวจแห่งชาติ (NATIONAL POLICE AGENCY) เรียกว่า GAI SUTHUSO รับผิดชอบกิจการตำรวจทั่วประเทศ มีอธิบดีกรมตำรวจเป็นผู้รับผิดชอบ โดยความยินยอมจากรัฐสภา ทั้งสภาสูง และ สภาล่าง เสียก่อน บุคคลที่จะได้รับการแต่งตั้งนั้นจะต้องมีคุณสมบัติดังนี้ (มีจำนวน 5 คน)

(1) ภายในห้าปีที่ผ่านมาไม่เคยรับราชการตำรวจ หรือ รับราชการเป็นอัยการ (ก่อนหน้านั้นอาจเป็นก็ได้)

(2) เพื่อความเป็นกลางทางการเมือง จำนวนสมาชิกที่มีเสียงข้างมาก (คือ 3 นาย) จะมาจากพรรคการเมืองเดียวกันไม่ได้ (ทั้งนี้ หมายความว่า พรรคการเมืองที่ได้เป็นรัฐบาลจะส่งสมาชิกพรรคมาร่วมเป็นคณะกรรมการนี้เกินกว่า 2 คนไม่ได้)

คณะกรรมการรักษาความปลอดภัยประชาชนแห่งชาติมีหน้าที่รับผิดชอบ การปฏิบัติงานของกรมตำรวจ หรือเรียกว่าเป็นผู้ควบคุมดูแลการปฏิบัติงานของ กรมตำรวจในนามของรัฐบาล แต่ไม่ได้เป็นคนของรัฐบาล ตามวิถีทางพรรคการเมือง แต่มาจากบุคคลที่รัฐสภาพิจารณาเลือกสรรมา โดยหลักการนี้การบริหารงานตำรวจ ทั่วประเทศ จึงมีคณะบุคคลที่เป็นตัวแทนของประชาชนเลือกมารับผิดชอบ ขณะเดียวกัน อธิบดีกรมตำรวจก็อยู่ภายใต้การควบคุมของคณะกรรมการรักษาความปลอดภัยประชาชน แห่งชาติ ซึ่งขึ้นตรงต่อนายกรัฐมนตรี

โครงสร้างของคณะกรรมการรักษาความปลอดภัยของประชาชนแห่งชาติ คณะกรรมการชุดนี้ขึ้นตรงต่อนายกรัฐมนตรี มีหน้าที่รับผิดชอบกิจการตำรวจทั่วประเทศ เพื่อให้เกิดความปลอดภัยแก่ประชาชน และรับผิดชอบงานด้านการศึกษาอบรม การสื่อสาร การทะเบียนอาชญากรรม สถิติอาชญากรรมและความร่วมมือประสานงานของตำรวจ แต่ละหน่วย คณะกรรมการประกอบด้วยประธาน 1 นาย ซึ่งนายกรัฐมนตรีจะแต่งตั้ง มาจากคณะรัฐมนตรี มีกรรมการจำนวน 5 นาย และเพื่อประกันความเป็นกลาง ทางการเมือง ตัวประธานของคณะกรรมการนี้ไม่มีสิทธิในการลงมติเพราะมาจาก นักการเมือง ได้แต่ทำหน้าที่เป็นประธานของที่ประชุมเท่านั้น

ส่วนคณะกรรมการ 5 นาย นั้น นายกรัฐมนตรีแต่งตั้งขึ้นมาเหมือนกัน แต่ต้องได้รับความยินยอมจากสภา ซึ่งจะเป็นผลให้อธิบดีกรมตำรวจมีความเป็นอิสระ จากอิทธิพลทางการเมืองมากขึ้น

2) ระบบงานของกรมตำรวจในประเทศญี่ปุ่น

กรมตำรวจญี่ปุ่นมีชื่อเรียกว่า สำนักงานตำรวจแห่งชาติ (NATIONAL POLICE AGENCY) ขึ้นตรงต่อคณะกรรมการรักษาความปลอดภัยประชาชนแห่งชาติ มีรองอธิบดี 1 นาย อธิบดีมีหน้าที่บังคับบัญชาตำรวจทั่วประเทศในนามของรัฐบาล ตามความมุ่งหมายที่จะให้รัฐบาลสามารถควบคุมตำรวจของจังหวัด (PREFECTURAL

POLICE) และเป็นหลักประกันให้ตำรวจแต่ละจังหวัดร่วมมือประสานงานกันอย่างใกล้ชิด คณะกรรมการรักษาความปลอดภัยประชาชนแห่งชาติเป็นผู้แต่งตั้งและถอดถอนอธิบดีกรมตำรวจ แต่ต้องได้รับความอนุมัติจากนายกรัฐมนตรี สำหรับส่วนราชการภายในกรมตำรวจมีดังนี้

- (1) สำนักงานเลขาธิการ
- (2) สำนักงานบริหาร
- (3) สำนักงานสอบสวนกลาง
- (4) สำนักงานจราจร
- (5) สำนักงานรักษาความมั่นคง
- (6) สำนักงานสื่อสาร
- (7) หน่วยรักษาความปลอดภัย (สังกัดสำนักงานสอบสวนกลาง)

นอกจากหน่วยงานภายในกรมตำรวจแล้ว ยังมีหน่วยที่ขึ้นตรงต่อกรมตำรวจอีก

คือ

- (1) โรงเรียนการตำรวจแห่งชาติ
- (2) สถานศึกษานันท์วิทย์วิทยาการตำรวจแห่งชาติ
- (3) กองบังคับการตำรวจรักษาพระราชวัง

หน่วยงานของกรมตำรวจในส่วนภูมิภาค กรมตำรวจแบ่งงานรับผิดชอบกิจการตำรวจทั่วประเทศออกเป็น 7 เขต และมีกองการสื่อสารอีก 2 กอง (ตั้งอยู่ที่ นครโตเกียว และ ฮอกไกโด) กองบัญชาการตำรวจเขตนี้ไม่ได้รับผิดชอบงานตำรวจนครบาล (ตำรวจนครโตเกียว) และมีได้รับผิดชอบตำรวจในฮอกไกโด

3) ตำรวจนครบาล และ ตำรวจจังหวัด

ประเทศญี่ปุ่นถือว่า กิจกรรมตำรวจท้องถิ่นขึ้นต่อหน่วยปกครองท้องถิ่นนครโตเกียวและจังหวัด ทั้งนี้ หมายความว่า ทั้งองค์การปกครองท้องถิ่นซึ่งประชาชนเลือกตั้งขึ้นมา เป็นผู้รับผิดชอบการจัดตั้งกองกำลังตำรวจของตน ขึ้นมาปฏิบัติงานในเขตรับผิดชอบ คงรูปแบบประชาธิปไตยที่ได้รับมาจากสหรัฐอเมริกา ขณะเดียวกันรัฐบาลก็ร่วมรับผิดชอบกิจกรรมตำรวจทั่วประเทศ ผ่านทางคณะกรรมการรักษาความปลอดภัยประชาชนแห่งชาติและกรมตำรวจ โดยกรมตำรวจมีกองบังคับการเขตหรือภาค 7 แห่ง เป็นหน่วยควบคุมดูแล บังคับบัญชา และสนับสนุนให้กิจกรรมตำรวจทั่วประเทศเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน เพื่อให้มีประสิทธิภาพสูงยิ่งขึ้น

ทั้งตำรวจนครบาลโตเกียว และตำรวจทุกจังหวัดจะมีคณะกรรมการเพื่อความปลอดภัยของประชาชน (ระดับจังหวัด) รับผิดชอบกิจกรรมตำรวจในจังหวัดของตน ในจังหวัดใหญ่ ๆ เช่น นครโตเกียว โอซากา นาโงยา เกียวโต โยโกฮามา โกเบ กิตะ-คิชู ชิบโมโระ คาวาซากิ และ ฟุกุโอกะ คณะกรรมการเพื่อความปลอดภัยประชาชนจะมีสมาชิก 5 นาย จังหวัดอื่น ๆ จะมีสมาชิก 3 นาย ผู้ที่จะได้รับการแต่งตั้งเป็นสมาชิกคณะกรรมการระดับจังหวัดดังกล่าวนี้ต้องมีคุณสมบัติคล้ายคลึงกับคณะกรรมการรักษาความปลอดภัยประชาชนแห่งชาติเช่นกัน การบริหารงานตำรวจแต่ละจังหวัดรวมทั้งตำรวจนครบาล อยู่ในความรับผิดชอบของผู้ว่าราชการจังหวัด และคณะกรรมการรักษาความปลอดภัยประชาชนของจังหวัด

กองบังคับการตำรวจนครบาลและกองบังคับการตำรวจจังหวัดแต่ละจังหวัดจะมีกองบังคับการตำรวจ เป็นหน่วยปฏิบัติการกิจกรรมตำรวจตามคำสั่งของคณะกรรมการรักษาความปลอดภัยของจังหวัด แต่ละกองบังคับการมีหัวหน้ารับผิดชอบดังนี้

(1) ตำรวจนครบาล มีหัวหน้าตำรวจ ตำแหน่งผู้บัญชาการตำรวจ การแต่งตั้ง หรือ ปลด ผู้บัญชาการตำรวจนครบาล ต้องได้รับการอนุมัติจากคณะกรรมการ รักษาความปลอดภัยประชาชนแห่งชาติ พร้อมทั้งได้รับความเห็นชอบจากนายกรัฐมนตรีด้วย

(2) ตำรวจจังหวัด มีหัวหน้าตำรวจอยู่ในตำแหน่งที่เรียกว่า ผู้อำนวยการ ตำรวจ การแต่งตั้ง หรือ ปลด ผู้อำนวยการตำรวจออกจากตำแหน่ง เป็นอำนาจของ คณะกรรมการรักษาความปลอดภัยประชาชนแห่งชาติ โดยความเห็นชอบจากคณะกรรมการ รักษาความปลอดภัยของจังหวัด

จะเห็นได้ว่า การแต่งตั้งหรือการปลดหัวหน้า หรือ ผู้บังคับบัญชาสูงสุดของ ตำรวจนครบาลนั้นมีนายกรัฐมนตรี เข้ามาเกี่ยวข้องด้วย เพราะถือว่าเป็นตำแหน่งที่สำคัญ ส่วนผู้บังคับบัญชาระดับจังหวัดคง เป็นหน้าที่ร่วมกันระหว่างคณะกรรมการรักษาความ ปลอดภัยระดับจังหวัด และ ระดับชาติ ผู้ว่าราชการจังหวัดไม่มีส่วนเกี่ยวข้องด้วย แต่ ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้บริหารกิจการตำรวจในจังหวัดร่วมกับคณะกรรมการรักษาความ ปลอดภัยของจังหวัด แต่อำนาจในการให้คุณให้โทษตำรวจนั้นขึ้นอยู่กับคณะกรรมการ

หน่วยปฏิบัติงาน ทุก ๆ จังหวัดจะแบ่งพื้นที่ออกเป็นเขต หรือ อำเภอ (DISTRICT) หลาย ๆ เขต สำหรับแบ่งพื้นที่รับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่แต่ละ อำเภอจะมีหน่วยปฏิบัติงานตำรวจที่ติดต่อกับประชาชนโดยตรงดังนี้

- (1) สถานีตำรวจ
- (2) คุ้มบ้าน สำหรับเขตชุมชน
- (3) ที่พิทักษ์ตรวจในเขตชนบท
- (4) กองรักษาการณ์ (เฉพาะบางแห่ง) เพื่อรักษาความสงบและ งานเกี่ยวกับความมั่นคง

ในปัจจุบันปรากฏว่า การบังคับใช้กฎหมายอาญาของเจ้าหน้าที่ตำรวจ
ในประเทศญี่ปุ่น ประสบความสำเร็จอย่างมาก ทั้งนี้ มาจากปัจจัย คือ

(1) มีคณะกรรมการรักษาความปลอดภัยประชาชนระดับชาติและระดับ
ท้องถิ่น ซึ่งถือว่ามีความเป็นกลาง และเป็นตัวเชื่อมระหว่างข้าราชการตำรวจกับ
ประชาชน รับผิดชอบกิจการตำรวจทั่วประเทศ

(2) การรับสมัครข้าราชการตำรวจดำเนินการอย่างเข้มงวด ทั้งด้าน
ความรู้ สมรรถภาพทางร่างกาย และการสืบประวัติอย่างกวัดขั่น เพื่อคัดกรองเอาแต่
บุคคลที่มีคุณสมบัติเหมาะสมจริง ๆ

(3) มีการศึกษาอบรมทุกระดับ และมีหลักสูตรฝึกฝนอบรมเพิ่มเติม
ต่อเนื่อง ทำให้ตำรวจมีความรู้ทันสมัย และทันต่อเหตุการณ์ของสังคมที่เปลี่ยนแปลง
อยู่เสมอ

(4) การดำเนินการกิจการตำรวจเป็นการรับผิดชอบร่วมกันระหว่าง
รัฐบาลกลางของชาติ โดยผ่านคณะกรรมการรักษาความปลอดภัยแห่งชาติ และ กรมตำรวจ
และองค์กรปกครองท้องถิ่นตามระบอบประชาธิปไตย ทำให้ตำรวจเป็นทั้งคนของรัฐและ
ประชาชน หรือเป็นภารกิจที่อยู่ในความรับผิดชอบร่วมกันระหว่างรัฐบาล และ ประชาชน
ในท้องถิ่น การใช้อำนาจและอิทธิพลในทางที่ผิดจึงเกิดได้ยาก

(5) การประชาสัมพันธ์ของตำรวจเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพทุกกอง—
บังคับการเขต และ กองตำรวจจังหวัด จะมีเจ้าหน้าที่รับผิดชอบประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับ
งานของตำรวจอย่างใกล้ชิด เพื่อพยายามให้ประชาชนให้ความร่วมมือ จัดเจ้าหน้าที่
ไปให้การศึกษาแก่ประชาชนเกี่ยวกับวิธีป้องกันอาชญากรรม ขณะเดียวกันกรมตำรวจ
ก็จัดทำโครงการสำรวจทัศนคติของประชาชนอยู่เสมอ

(6) มีเครื่องมือ และ อุปกรณ์ทันสมัย และใช้วิทยาการสมัยใหม่ ส่งเสริมการปฏิบัติงานของตำรวจทุกหน่วย

(7) หน้าที่รับผิดชอบของตำรวจกำหนดไว้ชัดเจน และอยู่ในวงจำกัด คือ ผู้รับผิดชอบด้านรักษาความสงบเรียบร้อย ป้องกันและปราบปรามการประกอบ อาชญากรรม และรักษาชีวิต ทรัพย์สินของประชาชน

ส่วนในด้านการสอบสวนคดีอาญาที่เกิดขึ้นนั้น เมื่อมีผู้กระทำความผิดกฎหมาย และถูกจับกุมโดยตำรวจ ผู้นั้นจะถูกมอบตัวให้นายสิบตำรวจ หรือ นายตำรวจชั้นสูง กว่านั้นดำเนินการต่อไป แต่ถ้านายสิบตำรวจหรือตำรวจที่ยศสูงกว่านั้นทำการจับกุม ด้วยตนเอง จะดำเนินการดังต่อไปนี้

(1) แจ้งขอหาให้ทราบ

(2) สอบถามผู้ต้องหาว่าต้องการทนายความหรือไม่

(3) ทำการสอบสวนขั้นต้น เพื่อพิจารณาว่าจะปล่อยตัว หรือ ควบคุมตัวไว้

(4) ถ้าการสอบสวนขั้นต้นพบมูลความผิด และควบคุมตัวไว้ ก็ส่งตัวให้

พนักงานสอบสวนดำเนินการหาพยานหลักฐานภายในเวลา 48 ชั่วโมง¹

3.2 อัยการ ระบบงานอัยการของประเทศญี่ปุ่นมีลักษณะการดำเนินงาน เป็นแบบรวมอำนาจการดำเนินงานไว้ส่วนกลาง คือ มีกรมอัยการ เป็นผู้ทำหน้าที่ในการ ควบคุมดูแลหน้าที่ของงานอัยการทั้งปวง ลักษณะดังกล่าวมีความคล้ายคลึงกับระบบการ ดำเนินงานของพนักงานอัยการในประเทศไทย นอกจากกรมอัยการแล้ว ในประเทศ ญี่ปุ่นยังมีการแบ่งการดำเนินงานของระบบอัยการออกเป็น อัยการประจำเมือง และ

¹ Hideo Tanaka, ed. , The Japanese Legal System, University of Tokyo Press 1976, P. 331 - 340

อัยการประจำท้องถิ่น ซึ่งทำงานรับผิดชอบในคดีความที่เกิดขึ้นภายในเขตอำนาจของตน และมีการประสานงานกันเท่าที่สามารถทำได้ นอกจากภาระหน้าที่ในการฟ้องคดีแล้ว พนักงานอัยการในประเทศญี่ปุ่นยังมีภาระหน้าที่ในการสอบสวนความผิดด้วย.¹

3.3 ศาล ตามกฎหมายรัฐธรรมนูญซึ่งใช้อยู่ในปัจจุบัน ซึ่งได้ร่างขึ้น ในขณะที่ญี่ปุ่นตกอยู่ภายใต้การยึดครองของฝ่ายพันธมิตร และประกาศใช้ในปี ค.ศ. 1946 ได้บัญญัติถึงความเป็นอิสระของศาลเป็นพิเศษ และศาลยุติธรรมที่จัดตั้งขึ้น ตามรัฐธรรมนูญนี้มีอำนาจในการพิจารณาพิพากษาคดีทั้งหมด ไม่ว่าจะเป็นคดีแพ่ง หรือ คดีอาญา หรือ คดีปกครอง และไม่มอบหมายให้มีการจัดตั้งศาลพิเศษเช่นเดียวกับ รัฐธรรมนูญในสมัยจักรพรรดิเมจิ ทั้งนี้ โดยถือว่า กระบวนการยุติธรรมเป็นอันหนึ่งอันเดียว และอยู่เป็นอิสระต่างหากจากกระทรวงยุติธรรมและฝ่ายบริหารโดยสิ้นเชิง แต่ก็เปิดโอกาสให้มีความรู้ในแขนงงานด้านต่าง ๆ เข้ามาเป็นผู้พิพากษาในศาลต่าง ๆ ได้ ส่วนด้านการบริหารและการจัดทำงบประมาณ เป็นอำนาจของศาลฎีกาโดยตรง ซึ่งฝ่ายบริหารจะก้าวท้าวไม่ได้ การแต่งตั้งผู้พิพากษาฎีกา ซึ่งทำหน้าที่เป็นคณะกรรมการตุลาการควย ต้องได้รับความเห็นชอบจากสภาผู้แทนราษฎร และทุกสปีต้องได้รับการยืนยันให้ความเห็นชอบอีก ถ้าไม่ได้รับความเห็นชอบโดยเสียงข้างมากของสภาผู้แทนราษฎร ผู้พิพากษานั้นก็จะต้องพ้นจากตำแหน่ง

ศาลยุติธรรมในประเทศญี่ปุ่นแบ่งออกเป็น 5 ประเภท คือ ศาลสูงสุด ศาลสูง ศาลจังหวัด ศาลครอบครัว และ ศาลแขวง

ศาลต่าง ๆ มีอำนาจในการพิจารณาพิพากษาคดีพอสรุปได้ ดังนี้

(1) ศาลสูงสุด (The Supreme Court) ศาลสูงสุดของประเทศ ญี่ปุ่นมีอยู่เพียงศาลเดียว ตั้งอยู่ในนครโตเกียว เมืองหลวงของประเทศ

¹ Table of Organization of the Government of Japan, Prime Minister's Office, Tokyo 1969, P. 6

ศาลสูงสุดไม่ใช่ศาลที่พิจารณาพิพากษาคดีในศาลชั้นต้น แต่พิจารณาพิพากษาเฉพาะคดีที่อุทธรณ์มาจากศาลสูง ในปัญหาข้อกฎหมายเท่านั้น คือ ข้อกฎหมายที่มีการอ้างว่าขัดต่อรัฐธรรมนูญ หรือ ขัดต่อกฎหมายอย่างร้ายแรง หรือ ขัดต่อข้อกำหนด เหตุนี้ศาลสูงสุดจึงเป็นศาลที่วางบรรทัดฐาน หรือ ตีความเกี่ยวกับกฎหมายวิธีพิจารณาความ หรือ กฎหมายอื่นด้วย

นอกจากนี้ ศาลสูงยังมีหน้าที่เป็นฝ่ายบริหารงานยุติธรรม เช่น ทำการแต่งตั้งผู้พิพากษา การแต่งตั้งหรือถอดถอนพนักงานศาลรับผิดชอบในการบริหารการคลังของศาลทั่วไป

(2) ศาลสูง (The High Court)

ตั้งอยู่ในครใหญ่ ๆ ของประเทศ 8 แห่ง ทั่วประเทศ ได้แก่ ศาลสูงโตเกียว ศาลสูงโอซากา ศาลสูงนาโงยา ศาลสูงฮิโรชิมา ศาลสูงฟุกุโอกะ ศาลสูงเซนได ศาลสูงซัปโปโร และ ศาลสูงนาแกมาชิ ศาลสูงเหล่านี้รับพิจารณาคดีที่อุทธรณ์มาจากศาลจังหวัด หรือศาลครอบครัวตามตัวบทกฎหมาย ศาลครอบครัวในประเทศญี่ปุ่นเป็นศาลที่มีอำนาจพิจารณาคดีครอบครัว และคดีเด็ก เยาวชน ด้วย ศาลสูงเหล่านี้อาจ เป็นศาลพิจารณาคดีชั้นต้น ซึ่งอุทธรณ์มาจากการพิจารณาของคณะกรรมการกึ่งตุลาการ เช่น คดีเกี่ยวกับการค้า และสิทธิบัตรคดีเกี่ยวกับการเลือกตั้ง เป็นต้น ศาลสูงนี้มีสาขา 6 สาขา

(3) ศาลจังหวัด (Provincial Court)

ศาลจังหวัดมี 49 ศาล มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีในเขตอำนาจศาลจังหวัด ซึ่งแบ่งออกเป็น 49 เขต ศาลจังหวัดทั่วประเทศญี่ปุ่นเป็นศาลที่พิจารณาคดีชั้นต้นในแทบทุกตัวบทกฎหมาย เว้นแต่บัญญัติไว้เป็นพิเศษให้พิจารณาพิพากษาในศาลสูง หรือศาลครอบครัว หรือ ศาลแขวง ศาลจังหวัดยังทำหน้าที่เป็นศาลอุทธรณ์ คดีที่อุทธรณ์จากศาลแขวงด้วย

(4) ศาลครอบครัว (Family Court)

ศาลครอบครัวเป็นศาลพิเศษ จัดตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2492 โดยได้มีการพิจารณาเห็นว่า คดีครอบครัว และคดีเด็กเยาวชน ควรได้รับการพิจารณาเป็นพิเศษ จากศาลพิเศษ แยกต่างจากคดีธรรมดา การพิจารณาจึงเน้นหนักไปในปัญหาชีวิตของครอบครัวเป็นใหญ่ แม้เด็กก็ยังถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของครอบครัว ศาลครอบครัวนี้จัดตั้งขึ้นในท้องที่ทุกแห่งที่เป็นที่ตั้งของศาลจังหวัด มีจำนวนเท่ากับศาลจังหวัด

(5) ศาลแขวง (Summary Court)

ศาลแขวงตั้งอยู่ในท้องที่ทั่วไป คือ นครใหญ่ ๆ หรือ เมืองเล็ก เมืองน้อย มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีอาญา โดยรวบรัด และมีอำนาจเปรียบเทียบ คดีแพ่งเล็ก ๆ น้อย ๆ มีอำนาจออกหมายจับ หมายคน ศาลแขวงในประเทศญี่ปุ่น มีอยู่ถึง 570 ศาล

ในการบังคับใช้กฎหมายอาญาของประเทศญี่ปุ่น ญี่ปุ่นเคยใช้ระบบ Jury ในคดีอาญาซึ่งเริ่มตั้งแต่ ค.ศ. 1928 แต่ประชาชนไม่นิยมระบบ Jury โดยได้ไว้วางใจที่จะให้มีการพิจารณาโดยผู้พิพากษามากกว่า และปริมาณคดีที่ขอพิจารณาโดย Jury ได้ลดลงเรื่อย ๆ ผลที่สุดได้มีการเลิกกันไปในปี ค.ศ. 1943¹

3.4 ราชทัณฑ์ การบริหารงานกิจการราชทัณฑ์ และ การปฏิบัติต่อผู้ต้องโทษ ในประเทศญี่ปุ่น เป็นไปตามกฎหมาย และข้อบังคับหลายฉบับ เช่น Prison Law of 1908, Prison Law Enforcement Regulations 1908, Ordinance for Prisoners' Progressive Treatment, 1933, และ

¹ Hindeo Tanaka, ed., The Japanese Legal System, Unwesity of Tokyo Press, 1976, P. 444 - 449

Prisoners' Classification Regulations 1972 นอกจากนี้ก็ยังมีข้อบังคับบางฉบับที่ประกาศใช้โดยกระทรวงยุติธรรม การศึกษาในส่วนของ Prison Law 1908 นี้ ได้กระทำกันอย่างจริงจังใน ค.ศ. 1922 ในปี ค.ศ. 1947 ภายหลังจากสิ้นสงครามโลกครั้งที่สองได้มีการปรับปรุง แก้ไข กฎหมาย เป็นจำนวนมากในประเทศญี่ปุ่น ซึ่งนับได้ว่าเป็นระยะแรกของการแก้ไข ระยะที่สองได้มีการกระทำในปี ค.ศ. 1967 และได้มีการแก้ไขเรื่อยมาจนกระทั่งปัจจุบันนี้

การดำเนินงานเกี่ยวกับสถานทัณฑ์เด็กและเยาวชนในประเทศญี่ปุ่น กฎหมายซึ่งอาศัยเป็นหลักในการดำเนินงานคือ The Juvenile Law 1948 และ Juvenile Training School Law 1948 ส่วนสถานฝึกอาชีพหญิงโสเภณีในประเทศญี่ปุ่นนั้น ได้ดำเนินการตาม The Women's Guidance Home Law ซึ่งทำหน้าที่ฝึกอาชีพ และแก้ไขหญิงโสเภณีให้กลับตัวสู่สังคมอีกครั้งหนึ่ง

หันกลับมาพิจารณาในส่วนของเรือนจำในประเทศญี่ปุ่นบ้าง ประเทศญี่ปุ่นมีเรือนจำอยู่ทั้งหมด 56 แห่ง, สถานทัณฑ์เด็ก 3 แห่ง, สถานบำบัดผู้กระทำผิดทางการแพทย์ 3 แห่ง, สถานกักกัน 7 แห่ง และ เรือนจำสาขา 9 แห่ง, สถานบำบัดผู้กระทำผิดทางการแพทย์สาขา 1 แห่ง, สถานกักกันสาขา 107 แห่ง, สถานฝึกอบรมเด็กและเยาวชนซึ่งรวมไปถึงโรงเรียนฝึกทัณฑ์ จำนวน 62 แห่ง, โรงเรียนฝึกทัณฑ์สาขา 2 แห่ง, สถานแรกรับเด็กและเยาวชน 51 แห่ง และ สถานแรกรับสาขา 1 แห่ง, สถานฝึกอาชีพหญิง 3 แห่ง, สถานฝึกอบรมเด็กและเยาวชนที่กระทำความคิดทางอาญา และสถานฝึกอบรมหญิง ดังที่กล่าวมาข้างต้นอยู่ในความควบคุมของทัณฑ์สถานประจำภาค 8 แห่ง และองค์การซึ่งทำหน้าที่ควบคุมและประสานงาน (Intermediary supervisory organizations)

ความรับผิดชอบของกรมราชทัณฑ์ซึ่งสังกัดอยู่ในกระทรวงยุติธรรมนั้น นอกจากจะรับผิดชอบโดยตรงต่อเรือนจำทั้งหมดแล้ว ยังมีหน้าที่ดูแลกิจการสถานฝึกอบรมเด็กและเยาวชน ซึ่งมีอายุต่ำกว่า 20 ปี และสถานฝึกอาชีพหญิงโสเภณีด้วย

ในการฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์นั้น รัฐมนตรียุติธรรมได้ดำเนินการจัดตั้งสถาบันฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์ ณ กรุงโตเกียว นอกจากนี้ ยังมีสถาบันฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์สาขาอีก 8 แห่ง คณะกรรมการปรับปรุงแก้ไขผู้กระทำความผิด ประกอบด้วยอนุกรรมการแก้ไขผู้กระทำความผิด, อนุกรรมการปรับปรุงผู้กระทำความผิด, อนุกรรมการทางด้านวิทยาศาสตร์ ซึ่งคณะกรรมการดังกล่าวทำหน้าที่เป็นหน่วยงานปรึกษาให้กับรัฐมนตรียุติธรรม

จากการศึกษาถึงอัตราของผู้กระทำความผิดปรากฏว่า ในประเทศญี่ปุ่น จำนวนเด็กกระทำความผิดมีจำนวนน้อย ทั้งนี้ เป็นผลมาจากก่อสร้างระบบป้องกันอาชญากรรมที่ดี และการแก้ไขผู้กระทำความผิดที่มีอายุน้อย ภายใต้ Juvenile Law และในปัจจุบันปรากฏว่า มาตรการที่ใช้กับเด็กกระทำความผิดนั้น ใช้มาตรการไม่ลงโทษ เป็นการป้องกันการกระทำความผิดซึ่งจะส่งผลได้มากกว่ามาตรการลงโทษอีกด้วย

ในจำนวนสถานฝึกอบรมเด็กและเยาวชน 60 แห่ง ของประเทศญี่ปุ่นนั้น มีจำนวนเด็กและเยาวชนที่ได้รับการแก้ไข ประมาณ 4,048 คน ความผิดของเด็กและเยาวชนเหล่านั้นกระทำมีตั้งแต่กีดขวางทางกาย สวมกอนจาร, การข่มขู่ผู้อื่นให้เกิดความเกรงกลัว, ทำร้ายร่างกาย ไปจนกระทั่งถึงปล้นทรัพย์

สถานแรกรับเด็กและเยาวชนซึ่งสังกัดอยู่ในระบบราชทัณฑ์ของประเทศญี่ปุ่นนั้น เป็นสถานที่ซึ่งรับเด็กกระทำความผิดมาจากศาลครอบครัว และอยู่ภายใต้ Juvenile Law ทำหน้าที่จำแนกเด็กและเยาวชนกระทำความผิดซึ่งถูกส่งตัวเข้ามา เด็กและเยาวชนกระทำความผิดที่ถูกส่งตัวเข้ามาจะถูกเก็บตัวไว้ตั้งแต่ 2 ถึง 4 อาทิตย์ ในระหว่างนั้น จะมีการสังเกตภูมิหลัง สภาพการณ์ ตลอดจนการศึกษาของเด็กและเยาวชนที่กระทำ

ความคิด จากนั้นจะมีการทำรายงานส่งกลับไปยังศาลครอบครัว เพื่อกำหนด
มาตรการที่เหมาะสมกับเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดนั้นต่อไป¹

ลักษณะการดำเนินงานของกิจการราชทัณฑ์ในประเทศญี่ปุ่น การบังคับใช้
กฎหมายอาญา โดยหน่วยงานกระบวนการยุติธรรม หน่วยสุดท้ายของญี่ปุ่น คือ ราชทัณฑ์
นั้น มีลักษณะการดำเนินงานแบบส่วนกลางเป็นหลักสำคัญ และกระจายอำนาจการ
ดำเนินงานออกไปสู่ท้องถิ่นด้วย กิจการราชทัณฑ์ในประเทศญี่ปุ่นนั้น รับผิดชอบงาน
ในกานเรือนจำ, สถานบำบัดผู้กระทำความผิดทางแพทย์ สถานกักขังเด็ก,
สถานกักกัน, ตลอดจนสถานฝึกอบรมหญิงโสเภณี ซึ่งนับว่าภาระหน้าที่ในการดำเนินงาน
มีสูงมากกว่าภาระหน้าที่ของกิจการราชทัณฑ์ในบางประเทศ แต่อย่างไรก็ตาม ปรากฏว่า
ประสิทธิภาพในการแก้ไขผู้กระทำความผิดให้กลับตัวเป็นคนดีนั้น ประเทศญี่ปุ่นประสบ
ความสำเร็จอย่างมาก ทั้งนี้ เนื่องมาจากวิธีดำเนินการและเจ้าพนักงานราชทัณฑ์
ซึ่งผ่านการอบรมมาแล้วอย่างคึ้นนเอง

ศูนย์วิทยทรัพยากร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

1

Ministry of Justice Japan, Criminal Justice in
Japan, (1972) P. 23 - 25

บทที่ 2

การดำเนินงานบังคับใช้กฎหมายอาญา โดยหน่วยงานกระบวนการยุติธรรมในต่างประเทศ

1. การดำเนินงานบังคับใช้กฎหมายอาญา โดยหน่วยงานกระบวนการยุติธรรมใน
ประเทศสหรัฐอเมริกา

ได้กล่าวมาแล้วในส่วนของลักษณะงานกระบวนการยุติธรรมในประเทศสหรัฐอเมริกา-
อเมริกกว่า มีการแบ่งหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมออกเป็น การดำเนินงานของรัฐ
(Federal) และ การดำเนินงานของมลรัฐ (States) ซึ่งภาระหน้าที่ของ
หน่วยงานดังกล่าวอาจจะแยกกันเป็นส่วน หรือประสานกันแล้วแต่กรณี การดำเนินงาน
ของตำรวจรัฐบาลกลาง (Federal Police) นั้น มีลักษณะการปฏิบัติหน้าที่เฉพาะกิจ
เป็นส่วนใหญ่ ได้เริ่มมีการก่อตั้งขึ้นเมื่อ ค.ศ. 1789 เพื่อปฏิบัติหน้าที่ป้องกัน และ
ปราบปรามการค้าลอบค้าของเถื่อนเป็นหลัก และในที่สุดได้พัฒนาเข้าสู่ฐานะของหน่วย
สืบสวนกลาง (The Federal Bureau of Investigation) สังกัด
กระทรวงยุติธรรม เมื่อ ค.ศ. 1924 คดีความผิดที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับในความรับผิดชอบ
ของตำรวจรัฐบาลกลางได้แก่ คดีการควบคุมตรวจสอบเกี่ยวกับการเงิน, คดียาเสพติด-
ให้โทษ, คดีศุลกากร, คดีตรวจคนเข้าเมือง, คดีฆาตกรรมข้ามแดนระหว่างรัฐ, การสืบสวน
คดีพิเศษ, การคุ้มครองบุคคลสำคัญ, การรักษาความปลอดภัยของชาติ รวมทั้งบทบาทอื่น ๆ
เกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิของพลเมือง และการรวบรวมทะเบียนประวัติต่าง ๆ และจัดทำ
สถิติอาชญากรรมเป็นแบบฉบับมาตรฐานซึ่งเรียกว่า Uniform Crime Report
เผยแพร่ตามหน่วยงานต่าง ๆ ตำรวจมลรัฐ (State Police) นั้น ได้กล่าว
มาแล้วว่า ตำรวจมลรัฐอยู่ในความรับผิดชอบของแต่ละมลรัฐ เป็นอิสระไม่ขึ้นต่อรัฐบาลกลาง
ความเป็นมาของตำรวจมลรัฐนี้เป็นผลมาจากวิวัฒนาการของ Texas Ranger
ซึ่งก่อตั้งขึ้นในปี ค.ศ. 1835 และได้จัดตั้งขึ้นเป็นระบบตำรวจอย่างแท้จริงในมลรัฐ

Pensylvania เมื่อปี ค.ศ. 1905

ลักษณะของการปฏิบัติงานส่วนใหญ่แล้วเน้นหนักไปในการบังคับใช้กฎหมาย อาชญากรรมมีประสิทธิภาพ ส่วนหน้าที่รองลงมาก็เช่น หน้าที่ในกิจการจราจร หน้าที่ในการป้องกันสาธารณภัย ในปัจจุบันปรากฏว่า มีการทำงานอย่างประสานกันทั้งระหว่างตำรวจมลรัฐกับตำรวจมลรัฐเอง และระหว่าง ตำรวจมลรัฐ กับ ตำรวจสหรัฐ นอกจากนี้ระบบตำรวจทั้งสองแล้ว ระบบตำรวจของประเทศสหรัฐอเมริกา ยังแบ่งออกเป็น ตำรวจส่วนท้องถิ่น หรือ ตำรวจเทศบาล (Municipal Police) ระบบตำรวจประเภทนี้เป็นไปตามลักษณะกระจายอำนาจการปกครองไปสู่ท้องถิ่น (Decentralization) และทำหน้าที่เป็นหน่วยงานปกครองท้องถิ่นอิสระ (Local Autonomy) ตำรวจท้องถิ่น หรือ ตำรวจเทศบาลนี้ ได้แบ่งลักษณะงานตามสภาพความเจริญของบ้านเมือง และจำนวนประชากร ทำหน้าที่ป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม หรือบังคับใช้กฎหมายอาญา คุ้มครองความปลอดภัยของประชาชน ตลอดจนปฏิบัติการหน้าที่อื่น ๆ ในท้องถิ่น

การดำเนินงานบังคับใช้กฎหมายอาญาของหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม ลำดับต่อมาคือ อัยการ (District Attorney) ได้กล่าวมาแล้วในส่วนของ การแบ่งลักษณะงานของอัยการสหรัฐว่า แบ่งออกเป็น อัยการของสหรัฐ, อัยการมลรัฐ และอัยการส่วนท้องถิ่น สำหรับการดำเนินงานนั้น เนื่องจากระบบยุติธรรมของสหรัฐอเมริกาเป็นระบบกล่าวหา (Accusatorial System) มีใช้ระบบไต่สวน (Inquisitorial System) ดังนั้น อัยการจึงมีบทบาทสำคัญมากในการดำเนินคดี โดยเฉพาะอย่างยิ่ง คดีอาญา อำนาจโดยทั่วไปของอัยการไม่ว่าจะเป็นของสหรัฐ, มลรัฐ, หรือส่วนท้องถิ่น มีอยู่ 3 ประการ คือ

- (1) การใช้ดุลพินิจว่าควรสั่งฟ้องหรือไม่ฟ้อง
- (2) การนำตัวผู้ต้องหาฟ้องร้องต่อศาล
- (3) การนำพยานหลักฐานเข้าสืบ

ในประเทศสหรัฐอเมริกา การฟ้องคดีอาญาทุกประเภทจะต้องกระทำโดยอัยการ เอกชนผู้เสียหายไม่มีอำนาจฟ้องคดีอาญา อำนาจในการดำเนินคดีของอัยการ-สหรัฐส่วนใหญ่แล้วเป็นคดีที่กระทำผิดต่อกฎหมายสหรัฐ (Federal Law) ซึ่งเกิดในมลรัฐต่าง ๆ และคดีที่เกิดในกรุงวอชิงตัน ดี.ซี. ส่วนอำนาจในการดำเนินคดีอัยการของมลรัฐนั้นได้แก่ การฟ้องคดีอาญาทุกประเภทที่เกิดในอาณาเขตของรัฐ และการบริหารงานของอัยการมลรัฐย่อมแตกต่างกันไปตามรัฐธรรมนูญ และ กฎหมายภายในของแต่ละรัฐ ในการดำเนินงานของอัยการท้องถิ่นนั้น รับผิดชอบในส่วนของคดีอาญาที่เกิดขึ้นในส่วนท้องถิ่น ตรงกับหลักการปกครองแบบกระจายอำนาจ อัยการท้องถิ่นแต่ละท้องถิ่นมีฐานะเอกราช ไม่ขึ้นตรงต่อกระทรวงอัยการของรัฐ การเข้าดำรงตำแหน่งมีทั้งการแต่งตั้ง และการเลือกตั้ง แล้วแต่กฎหมายของแต่ละมลรัฐ ความสัมพันธ์ระหว่างอัยการกับศาลนั้น แม้ศาลจะไม่มีอำนาจบังคับบัญชาอัยการโดยตรง แต่ศาลอาจใช้อำนาจหน้าที่ทางตุลาการให้คณะให้โทษอัยการได้ ซึ่งเป็นการควบคุมไปในตัว

การดำเนินงานของศาลนั้น เช่นเดียวกับหน่วยงานกระบวนการยุติธรรมอื่น กล่าวคือ สหรัฐอเมริกามีการดำเนินงานทั้งระบบศาลสหรัฐ และระบบศาลมลรัฐ และคดีต่าง ๆ ที่จะนำขึ้นสู่ศาลสหรัฐก็ได้กล่าวมาแล้วในตอนต้นของบทนี้ ส่วนคดีที่นำขึ้นศาลมลรัฐนั้นก็ไต่แก คดีความผิดที่เกิดขึ้นในแต่ละมลรัฐนั่นเอง กลับมาพิจารณาในส่วน of ความสัมพันธ์ระหว่างศาลมลรัฐ กับ ศาลสหรัฐ บ้าง โดยทั่วไปแล้ว ระบบการดำเนินงานทั้งสองไม่มีความสัมพันธ์ต่อกัน เพราะรัฐธรรมนูญได้แบ่งแยกอำนาจและเขตอำนาจศาลทั้งสองระบบไว้อย่างชัดเจน แต่อย่างไรก็ตาม มีคดีจำนวนไม่น้อยที่อำนาจของศาลทั้งสองระบบได้ซ้ำซ้อนกัน ซึ่งในกรณีเช่นนี้ก็จำเป็นต้องมีการประสานงานกันระหว่างศาลทั้งสองระบบ

หน่วยงานสุดท้ายในการบังคับใช้กฎหมายอาญา โดยหน่วยงานกระบวนการยุติธรรมของประเทศสหรัฐอเมริกา คือ ราชทัณฑ์ ดังได้กล่าวมาแล้วเช่นกันว่า ระบบเรือนจำ หรือ ทัณฑสถานในสหรัฐอเมริกามี 3 ระดับ คือ ระดับรัฐบาลกลาง ระดับมลรัฐ และระดับท้องถิ่น การดำเนินงานของเรือนจำระดับรัฐบาลกลาง ใช้คุมขังผู้ต้องโทษในความผิดอาญาตามกฎหมายของรัฐบาลกลาง ซึ่งส่วนใหญ่แล้ว จะเป็นเรือนจำที่มีขนาดใหญ่ ระบบรักษาความปลอดภัยดีมาก ส่วนเรือนจำมลรัฐ หรือ เรือนจำระดับท้องถิ่นนั้น ก็มีลักษณะการดำเนินงานเพื่อคุมขังผู้ต้องโทษในความผิดทางอาญาของกฎหมายมลรัฐ การดำเนินงานกิจการราชทัณฑ์ในประเทศสหรัฐอเมริกาไม่ว่าในระดับของสหรัฐ หรือ มลรัฐ มีวิธีการปฏิบัติที่เหมือนกันอยู่ก็คือ การปล่อยตัวนักโทษโดยมีเงื่อนไข (Release on Conditions) หรือ การคุมประพฤติ (Probation) ซึ่งถือว่าเป็นทางออกของศาลแทนการลงโทษจำคุก ในทางปฏิบัติศาลจะสั่งอย่างใดอย่างหนึ่ง ดังต่อไปนี้

(1) ให้อภัยโทษเป็นการชั่วคราว (Suspended Sentence) และสั่งปล่อยตัวจำเลยโดยมีเงื่อนไข

(2) มีคำพิพากษา แต่งการบังคับคดีชั่วคราว โดยปล่อยตัวจำเลยโดยมีเงื่อนไข

ซึ่งมาตรการดังกล่าวมีลักษณะใกล้เคียงกับ การรอกการลงโทษ หรือ การรอกการกำหนดโทษตามกฎหมายไทยนั่นเอง

2. การดำเนินงานบังคับใช้กฎหมายอาญา โดยหน่วยงานกระบวนการยุติธรรมในประเทศอังกฤษนั้น

ระบบการดำเนินงานของตำรวจอังกฤษตั้งอยู่บนพื้นฐานของการส่งเสริมความรับผิดชอบร่วมกันระหว่างตำรวจกับประชาชน การบังคับใช้กฎหมายอาญาของตำรวจอังกฤษนั้น กล่าวได้ว่า เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพยิ่ง และเป็นไปตาม

หลักการของ Peel's Professional Police Principles อันเป็น
 ปรัชญาการบริหารงานตำรวจ การดำเนินงานของตำรวจอังกฤษนั้นอยู่ในความ
 ความคุ้มครองรับผิดชอบของกระทรวงมหาดไทย โดยจัดแบ่งสายการควบคุมตำรวจออกเป็น
 2 รูปแบบ คือ ตำรวจนครบาล และ ตำรวจท้องถิ่น ลักษณะเด่นชัดของกิจการ
 ตำรวจอังกฤษอีกประการหนึ่งก็คือ ได้มีการจัดให้มีคณะกรรมการตรวจสอบควบคุม
 การแต่งตั้งนายตำรวจ และการกำหนดมาตรฐานการบังคับใช้กฎหมายของตำรวจ
 ระดับท้องถิ่น ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ รวมตลอดไปถึงการร่วมมือประสานงานกัน
 ในการปฏิบัติการกิจระหว่างตำรวจส่วนกลาง กับ ส่วนท้องถิ่น ภายใต้การควบคุม
 ดูแลอย่างใกล้ชิดของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ซึ่งก่อให้เกิดเอกภาพในการ
 ดำเนินงานของตำรวจอังกฤษ และเป็นตัวอย่างของนา ๆ ประเทศในปัจจุบัน

สำหรับการดำเนินงานของอัยการในประเทศอังกฤษนั้น มีลักษณะแตกต่าง
 จากการดำเนินงานของประเทศอื่น ๆ โดยทั่วไป ถึงแม้ว่า ประเทศอังกฤษจะใช้
 ระบบกระบวนการยุติธรรมเป็นระบบกล่าวหา (Accusatorial System)
 เหมือนกับประเทศสหรัฐอเมริกาก็ตาม แต่ผู้ฟ้องคดีอาญาส่วนใหญ่ในประเทศอังกฤษ
 คือ เจ้าพนักงานตำรวจ แทนที่จะเป็นอัยการเหมือนกับประเทศสหรัฐ เว้นแต่คดีที่มี
 สภาพร้ายแรง ผู้ฟ้องคดีจะเป็น Attorney General ซึ่งคดีประเภทนี้มักจะได้แก่
 คดีที่เกี่ยวข้องกับ Public Policy เพราะฉะนั้น อำนาจในการจับ และการฟ้องคดี
 จึงตกอยู่กับเจ้าหน้าที่ตำรวจ นอกจากนี้ เอกชนซึ่งเป็นผู้เสียหายในประเทศอังกฤษ
 ก็มีอำนาจฟ้องคดีอาญาได้เช่นกัน

ระบบศาลในประเทศอังกฤษนั้น กล่าวได้ว่ามีการจัดแบ่งงานออกไปมากกว่า
 ระบบงานศาลของประเทศอื่น ๆ โดยทั่ว ๆ ไป ดังจะเห็นได้จากการจัดแบ่งประเภท
 ของศาลในอังกฤษ ตามที่ได้กล่าวมาแล้ว เนื่องจากระบบของศาลอังกฤษเป็นระบบ
 กล่าวหา (Accusatorial System) เพราะฉะนั้น ในการดำเนินกระบวนการพิจารณา
 เพื่อบังคับใช้กฎหมายของอังกฤษนั้น จะต้องมิใช่ผู้เสียหาย หรือ โจทก์ นำคดีมาฟ้องร้อง

กล่าวหาผู้กระทำความผิด หรือ จำเลย คอศาล และคูกรณีจะต้องนำประจักษ์พยาน มาสืบแสวงหาข้อเท็จจริง เพื่อประกอบการพิจารณา ศาลจะมีฐานะเป็นผู้ชี้ขาด (Umpires) และต้องวางตัวเป็นกลางในการพิจารณาพิพากษาคดีด้วยความเที่ยงธรรม อันเป็นการปฏิบัติที่แตกต่างไปจากวิธีค้นหาข้อเท็จจริงในศาลระบบไคสวอน (Inquisitorial System) ดังที่ใช้อยู่ในประเทศฝรั่งเศส ฯ ซึ่งได้แก่การค้นหาข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้น โดยเจ้าหน้าที่ของรัฐ ไม่ว่าจะมียูกกล่าวหาฟ้องร้องหรือไม่ก็ตาม

ระบบการราชทัณฑ์ในประเทศอังกฤษยึดหลักเกณฑ์การแก้ไขผู้กระทำความผิด ให้กลับตัวเป็นคนดี เป็นนโยบายหลัก เพื่อบรรลุถึงประสิทธิผลของการแปรเปลี่ยน พฤติกรรม ตามหลักปฏิบัติแก่ผู้ต้องขังเป็นรายบุคคล กิจกรรมราชทัณฑ์ในประเทศอังกฤษ จึงได้มีการจัดให้มีเจ้าหน้าที่สายงานอาชีพหลายฝ่ายร่วมดำเนินการ เพื่อตอบสนอง รั้งนโยบายการลงโทษเพื่อการแก้ไข เพราะฉะนั้น เจ้าหน้าที่ต่าง ๆ ได้แก่ เจ้าหน้าที่ อบรมและฝึกอาชีพ เจ้าหน้าที่ควบคุมผู้ต้องขัง นักสังคมสงเคราะห์ นักจิตวิทยา จิตแพทย์ แพทย์ นักการศึกษา นักอุตสาหกรรม นักเกษตรกรรม นักก่อสร้าง อนุศาสนาจารย์ ซึ่งบุคคลเหล่านี้จะปฏิบัติงานเต็มเวลาในอัตราส่วนสัมพันธ์กับภารกิจ ปฏิบัติ นอกจากนี้ มาตรการอื่น ๆ ที่ใช้ปฏิบัติต่อนักโทษในส่วนของ Release on Conditions ก็มีแนวปฏิบัติเช่นเดียวกับประเทศอื่น ๆ

3. การดำเนินงานบังคับใช้กฎหมายอาญาโดยหน่วยงานกระบวนการยุติธรรมในประเทศญี่ปุ่น

การดำเนินงานของระบบตำรวจญี่ปุ่น ประเทศญี่ปุ่นเป็นประเทศที่ประสบความสำเร็จอย่างมากในด้านการบริหารงานกระบวนการยุติธรรมทางอาญา และความสำเร็จดังกล่าวจะไม่สามารถเกิดขึ้นได้เลย ถ้าขาดซึ่งการดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพของเจ้าหน้าที่ตำรวจในประเทศญี่ปุ่น กิจกรรมตำรวจในประเทศญี่ปุ่นนั้นแบ่งการดำเนินงาน ออกเป็น กรมตำรวจ, ตำรวจนครบาล และตำรวจจังหวัด ซึ่งเมื่อกล่าวโดยทั่วไปแล้วมีลักษณะคล้ายกับการดำเนินงานและการแบ่งลักษณะงานของกิจกรรมตำรวจในประเทศไทย กรมตำรวจหรือที่เรียกว่า National Police Agency มีหน้าที่

บังคับบัญชาตำรวจทั่วประเทศในนามของรัฐบาล ตามความมุ่งหมายที่จะให้รัฐบาลสามารถควบคุมตำรวจของจังหวัด (Prefectural Police) และเป็นหลักประกันให้ตำรวจแต่ละจังหวัดประสานงานกันอย่างใกล้ชิด ส่วนการดำเนินงานของตำรวจนครบาลและตำรวจจังหวัดนั้น ตำรวจนครบาลขึ้นตรงต่อการปกครองของนครโตเกียว ส่วนตำรวจจังหวัดนั้นขึ้นตรงต่อหน่วยปกครองส่วนจังหวัด และไม่ว่าตำรวจนครบาล หรือ ตำรวจจังหวัด จะถูกควบคุมโดยองค์การปกครองท้องถิ่นซึ่งประชาชนเป็นผู้เลือกขึ้นมา และในทุกจังหวัดจะแบ่งพื้นที่ออกไปเป็นเขต หรือ อำเภอ (District) หลาย ๆ เขตสำหรับแบ่งพื้นที่รับผิดชอบ และแต่ละอำเภอก็ยังมีหน่วยปฏิบัติงานตำรวจที่ติดต่อกับประชาชนโดยตรง ระบบการดำเนินงานดูยามสำหรับเขตชุมชนของเจ้าหน้าที่ตำรวจญี่ปุ่น ถือว่ามีประสิทธิภาพอย่างยิ่ง กล่าวคือ ทุก ๆ 2 - 3 ช่วงตึกจะมีป้อมยามตำรวจ (Police Booth) หรือ ภาษารู้ปุ่นเรียกว่า "Koban" ประจำอยู่ ดูยามตำรวจนี้มีเจ้าหน้าที่ตำรวจประจำการตั้งแต่หนึ่งคนถึงหลายคน สุดแล้วแต่ว่าเขตนั้น ๆ จะมีคดีอาชญากรรมเกิดขึ้นมากเพียงใด เจ้าหน้าที่ดูยามซึ่งประจำอยู่ดูยามหนึ่ง ๆ จะต้องรับผิดชอบในความสงบเรียบร้อยของผู้อยู่อาศัยในย่านนั้น จำนวน 150 คน และนอกจากหน้าที่ในการรักษาความสงบเรียบร้อยแล้ว เจ้าหน้าที่ตำรวจซึ่งรับผิดชอบในความสงบเรียบร้อยของเขตนั้น ๆ ยังมีหน้าที่ต้องทำรายงานเสนอต่อหัวหน้าของตนว่า บุคคลที่อาศัยอยู่ในย่านนั้น ๆ ประกอบอาชีพอะไรบ้าง รายงานดังกล่าวนี้จะต้องทำเสนออย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง

การดำเนินงานบังคับใช้กฎหมายอาญาโดยอัยการในประเทศญี่ปุ่นนั้น ได้กล่าวมาแล้วว่า ระบบอัยการของประเทศญี่ปุ่นมีลักษณะคล้ายกับระบบอัยการของประเทศไทย คือ มีกรมอัยการเป็นหลักในการดำเนินงาน มีอำนาจในการควบคุมดูแลการปฏิบัติงานของอัยการทั่วไป นอกจากอำนาจในการสั่งฟ้องคดีหรือสั่งไม่ฟ้องคดีอันเป็นอำนาจโดยตรงของอัยการแล้ว อัยการตามรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ของญี่ปุ่นได้มีบทบาทเข้ามามีส่วนร่วมในการพิจารณาคดีมากขึ้น หน้าที่หลักของอัยการก็คือ การนำคดีสู่ศาลเพื่อฟ้องร้องผู้ถูกกล่าวหา การสอบสวนความผิด และการควบคุมดูแลการ

ปฏิบัติให้เป็นไปตามคำพิพากษา ส่วนตำรวจมีหน้าที่เพียงรวบรวมพยานหลักฐานชั้นต้นเกี่ยวกับความผิดที่ถูกลงอาชญา และให้อัยการมีอำนาจดำเนินการเพื่อให้ได้มาซึ่งหลักฐานที่สมบูรณ์ เมื่ออัยการทำการสอบสวนแล้วก็ต้องมีหน้าที่พิจารณาต่อไปว่าจะฟ้องผู้ถูกกล่าวหาตั้งกล่าวหรือไม่ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาชญาของประเทศญี่ปุ่น มาตรา 248 ได้กล่าวไว้ว่า เมื่อได้พิจารณาถึงอายุ สภาพแวดล้อมของผู้กระทำความผิด ความหนักเบาแห่งความผิด และพฤติการณ์ทั้งหลายที่เกี่ยวข้องกับความผิดแล้ว หากปรากฏว่าไม่มีความจำเป็นก็ให้งดการฟ้องร้องผู้ถูกกล่าวหา ซึ่งก็ต้องตีความอย่างเคร่งครัด ตามประมวลวิธีพิจารณาความอาชญา มาตรา 279 แต่มาตรานี้มิได้กำหนดให้พิจารณาถึงความหนักเบาแห่งความผิดที่ถูกลงอาชญาไว้ด้วยการสั่งไม่ฟ้องผู้ต้องหาหรือที่เรียกว่า การชลอการฟ้องนี้ ในภาษาญี่ปุ่นเรียกว่า Kiso - Yuyo ซึ่งได้มีการนำมาใช้กันอย่างกว้างขวาง¹

พจนานุกรมการดำเนินงานของอัยการในประเทศญี่ปุ่น คดีก็จะมาอยู่ในความรับผิดชอบของศาลญี่ปุ่น ตามรัฐธรรมนูญที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน ซึ่งได้ร่างขึ้นในขณะที่ประเทศญี่ปุ่นตกอยู่ภายใต้การยึดครองของสัมพันธมิตร และประกาศใช้เมื่อปี ค.ศ. 1946 ได้บัญญัติถึงความเป็นอิสระของศาลไว้เป็นพิเศษ และศาลยุติธรรมซึ่งจัดตั้งขึ้นตามรัฐธรรมนูญฉบับนี้มีอำนาจพิจารณา พิพากษา คดีทั้งหมด ไม่ว่าจะเป็นคดีแพ่ง หรือคดีอาชญา หรือ คดีปกครอง และไม่มียกเว้นคดีให้มีการจัดตั้งศาลพิเศษเช่นเดียวกับรัฐธรรมนูญในสมัยจักรพรรดิเมจิ ทั้งนี้ โดยถือว่า กระบวนการยุติธรรมเป็นอันหนึ่งอันเดียว และอยู่เป็นอิสระต่างหากจากกระทรวงยุติธรรม และฝ่ายบริหารอย่างสิ้นเชิง แต่ก็เปิดโอกาสใหญ่ที่ความรู้ในแขนงงานต่าง ๆ ได้เข้ามาเป็นผู้พิพากษาในศาลต่าง ๆ ได้ เพราะฉะนั้น จึงเห็นได้ว่า การบังคับใช้กฎหมายอาชญาของศาลยุติธรรมในประเทศ

1

Table of Organization of the Government of Japan, Prime Minister's Office, Tokyo 1969, P. 5 - 6

ญี่ปุ่น ประสบความสำเร็จอย่างมาก ส่วนด้านการบริหารและการจัดทำงบประมาณนั้น เป็นอำนาจของศาลฎีกาโดยตรง ซึ่งฝ่ายบริหารจะก้าวข้ามไม่ได้ การแต่งตั้ง ผู้พิพากษาศาลฎีกาซึ่งทำหน้าที่เป็นคณะกรรมการตุลาการด้วย ต้องได้รับความเห็นชอบ จากสภามหาชน และทุกสัปดาห์ต้องได้รับการยืนยันให้ความเห็นชอบอีก ถ้าไม่ได้รับ ความเห็นชอบโดยเสียงข้างมากของสภามหาชน ผู้พิพากษานั้นก็ต้องพ้นจาก ตำแหน่ง ศาลยุติธรรมตามระบบปัจจุบันได้แก่ ศาลฎีกา ศาลสูง ศาลจังหวัด ศาลครอบครัว และศาลแขวง ซึ่งแต่ละศาลก็รับผิดชอบภายในของหน่วยงานของตน ¹

การดำเนินงานของหน่วยงานสุดท้ายในกระบวนการยุติธรรมของประเทศไทย นั่น คือ การราชทัณฑ์ กิจกรรมราชทัณฑ์ของประเทศไทยนั้นยึดถือแนวการแก้ไขผู้กระทำความผิด ให้กลับตนเป็นคนดี เป็นหลักใหญ่ ดังที่ไคกล่าวมาแล้ว การดำเนินงานบังคับใช้กฎหมาย อาญาของหน่วยงานราชทัณฑ์นั้น อยู่ภายใต้ความรับผิดชอบของกรมราชทัณฑ์ของประเทศ ญี่ปุ่น ซึ่งกระจายภาระหน้าที่ออกไปสู่ส่วนท้องถิ่นด้วย ดังจะเห็นได้จากลักษณะของ การแบ่งหน่วยงานดังที่ไคกล่าวข้างต้น การแก้ไขของหน่วยงานราชทัณฑ์นั้นกระทำทั้ง ผู้ใหญ่กระทำความผิด ผู้กระทำความผิดที่อยู่ในวัยรุ่น และสถานบำบัดและฝึกอบรมเด็ก นอกจากนี้ ยังครอบคลุมไปถึงการแก้ไขผู้ติดยาเสพติด และโสเภณีด้วย มาตรการในการ ปฏิบัติของราชทัณฑ์ในประเทศไทยนั้นต่อผู้กระทำความผิด นอกจากการอบรม ฝึกอาชีพแล้ว ยังใช้มาตรการ Release on Conditions เพื่อให้ผู้ต้องโทษพยายามประพฤติดี เพื่อบรรลุดังเงื่อนไขของการปลดปล่อยดังกล่าวด้วย ²

¹ Ibid , P. 7 - 10

² Ibid , P. 13 - 15